ŠTUD.

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI • Štev. 207 (1598) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, sobota 16. septembra 1950 Cena 15 lir

ODGOVORNOST VELIKIH SIL ZA VOJNO NA KOREJI

Oddaljena mala dežela na Daljnem vzhodu azijskega kontinenta, mali narod, ki je pretrpel dosti težkoč in nesreč v drugi svetovni vojni, je postal predmet obračunavanja dveh sil preko njegovih ledij in z obilnim prelivanjem njegove krvi. Razdelitev Koreje na dva dela, ki se je izvršila po zaključku druge svetovne vojne, na interesne sfere Sovjetske zveze in ZDA ter politika obeh velikih sil zaostritve odnosov med tema dvema deloma enega in istega naroda je dovedla kakor na drugih krajih do bratomorne borbe, od katere bo največjo škodo imel sam korejski narod in njegovo osvobodilno gibanje z ene strani ter svetovni mir z druge strani.

Vojna na Koreji je delo velikih sil, v prvi vrsti Sovjetske zveze in ZDA, ki se niso obotavljale niti pred tem, da izzovejo oborožen spopad, da bi sebi zajamčile še kako prednost v borbi za nadvlado v svetu. Izrabljajoč priliko, ker se je spopad že začel, a je predstavnik Sovjetske zveze tudi spričo tako resnega položaja nadaljeval svoj bojkot Varnostnega sveta, so ZDA uspele, da večini članov Varnostnega sveta vsilijo svoje stališče in da svoje sile v Koreji ovenčajo z vencem «sil Združenih narodov», ne da bi pri tem iskreno poizkušale, preko Združenih narodov delati na tem, da se hitro konča vojna.

Tako je ta laskav naziv, v glavnem zahvaljujoč se stališču sovjetskega delegata, pripadel četam ZDA, katerim pa nekakor ni bilo do interesov korejskega naroda in do prenehanja vojne, pač pa do svojih interesov ameriške politike na Daljnem vzhodu.

Z druge strani pada glede na to, da gre za socialistično deželo, še večja odgovornost za vojno na Koreji na Sovjetsko zvezo. Predstavnik Sovjetske zveze ni hotel prisostvovati sejam Varnostnega sveta, ko je šlo za to, ali se bo končala vojna na Koreji, ko bi Varnostni svet samo s sporazumno akcijo lahko uspešno posredoval in preprečil nadaljevanje vojne. Če se v tej luči gleda na ves sovjetski «bojkot» Združenih narodov, je treba logično priti do zaključka, posebno po povratku sovjetskega delegata v Varnostni svet, čeprav v njem še dalje sedi Kuomintangov predstavnik, da je sovjetski delegat bojkotiral delo Varnostnega sveta ne zaradi navzočnosti Kuomintangovega delegata, pač pa zaradi tega, ker je želel izbruh in nato podaljšanje spopada na Koreji. To je zgodovinska odgovornost Sovjetske zveze pred korejskim narodom in pred miroljubnim človeštvom sploh.

Korejski narod ne more imeti in nima od spopada, ki je nastal in ki je rezultat delitve sveta in tudi te male dežele na interesna področja, nobene koristi, pač pa samo ogromno škodo, ker vojna ne bo privedla do rešitve borbe naroda za neodvisnost in enotnost. Tudi po vojni, naj bo njen izid kakršen koli, bo ostala ta dežela kakor do sedaj še dalje predmet, ki ga bodo izrabljali v namene za dosego tujih hegemonističnih ciljev.

Velike sile, ki so tudi z izzivanjem spopada na Koreji pokazale, da ne želijo miru in sodelovanja med narodi, izkoriščajo korejsko vojno za nadaljnje rušenje miru in pripravljanje vojne, za spravljanje v pogon svojih vojnih strojev, za nebrzdano ščuvanje najnapadalnejših elementov za vojno. Tako je bila v zadnjem času ena od glavnih značilnosti v mednarodnih dogodkih nadaljnja zaostritev hladne vojne z napovedovanjem novih kreditov za oboroževanje, podaljšanje obveznega vojaškega roka, povečanje proizvodnje vojnega materiala itd. Velika Britanija je sprejela nove ukrepe glede oboroževanja in sklenila podaljšanje obveznega vojaškega roka od 18 mesecev na dve leti. Obvezni vojaški rok se bo podaljšal tudi v Belgiji in Franciji: v Belgiji od enega na dve leti, v Franciji pa od dvanajst na osemnajst mesecev. Razen tega bo v Franciji opremljenih 20 divizij suhozemne vojske in odgovarjajoči efektivi letalstva.

Tudi predsednik Truman je na... celo vrsto ukrepov, ki bodo «omogočili izvedbo programa za obrambo države». V ta namen bodo v prihodnjem letu potrosili nad 30 milijard dolarjev. Truman je opozoril, da bo podaljšan delovni urnik, zvišani bodo davki za okoli 5 milijard letno, mnoge tovarne bodo prenehale izdelovati blago široke potrošnje itd.. Vse te akcije poleg odgovarjajočih demonstracij vojne sile Sovjetske zveze in drugih vzhodnoevropskih držav med ostalim tudi v odnosu na Jugoslavijo na njenih mejah, kažejo, da velike sile nimajo namena da bi iskale kako drugo pot, ki bi vodila k večjemu razumevanju med narodi, k sporazumnemu reševanju mednarodnih sporov in k utrditvi miru in k izboljšanju gospodarskih pogojev delovnih množic.

Izjave ministra FLRJ v Rimu Mladena Ivekovića

Vodstvo KP Italije ima interes onemogočiti sporazum med FLRJ in Italijo

ker je to politična linija SZ in njenih satelitov

RIM, 15. — Minister FLRJ v Rimu dr. Mladen Iveković je v zvezi z odstavkom v izjavi, ki je bila objavljena ob zaključku zasedanja vodstva KP Italije, v katerem je rečeno: «... če je kaka država, s katero je možen konflikt v zunanji politiki, je to samo Jugoslavija, satelit ameriškega imperializma in varovanka angleške laburistične vlade ...», izjavil:

«Globoko sem bil ogorčen pri čitanju te trditve, ki je ne morem drugače označiti kot provokatorsko. Ta trditev odkriva očitni namen vodstva KP Italije, da prikaže, po receptu Kominforma, Jugoslavijo kot drugo Korejo, s katero je vojna neizbežna, oziroma «verjetna». Zdi se nam, da je za vodstvo KP Italije povsem verjetno, jasno in opravičljivo, da mora biti Jugoslavija uničena, ker je baje «prešla v imperialistični tabor». Samo tu je «mogoč konflikt v zunanji politiki», oziroma vojna. To je v polnem skladu z motnjami in z raznimi napadalnimi ukrepi, ki jih proti Jugoslaviji izvajajo vzhodne kominformistične države, ki jih KP Italije mora odobriti.

Ali je KP Italije resno mislila na nevarnost vojne med Italijo in Jugoslavijo? Tega v tem trenutku ne verjamejo niti najbolj zagrizeni kominformisti. Toda vodstvo KP Italije ima velik interes da prepreči kolikor mogoče sporazum med obema državama in da obtoži Jugoslavijo kot edino nevarnost za vojno v Evropi, ker je pač to politična linija Sovjetske zveze in njenih satelitov, ki naj bi opravičila tako pretekle kakor sedanje protisocialistične ukrepe proti Jugoslaviji.

Zvišan kredit FLRJ v Zahodni Nemčiji

FRANKFURT, 15. — Kakor javlja «Frankfurter Allgemeine Zeitung», je ameriška visoka komisija v Zahodni Nemčiji odobrila zvišanje kredita v blagu Jugoslaviji od prvotnega odobrenega zneska 126 milijonov zahodnih mark na 147 milijonov.

Podaljšanje vojaškega roka v Belgiji

BRUSELJ, 15. — Na današnji seji belgijske vlade, kateri je predsedoval ministrski predsednik Pholen, so poročali o vojaškem vprašanju. Vlada je predvsem sklenila, naj del vojaškega letnika 1949, ki je sedaj pod orožjem odpustijo v predvidenem roku, in obenem sklenila predlagati parlamentu, naj podaljša vojaški rok letnika 1950. Kar se tiče službovanja letnikov 1953 in drugih, bo vlada v najkrajšem času dala nalog posebnim parlamentarnim komisijam, naj pripravijo ukrepe za podaljšanje vojaške službe na dve leti.

Volivni program finske demokratske unije

HELSINKI, 15. — Izvršilni odbor finske demokratične unije je objavil izjavo, v kateri pravi, da bodo ljudski demokrati nastopili na volitvah z volivnim programom «borba za mir in demokracijo». Izjava pravi, da so socialdemokrati odklonili skupen nastop z ljudskimi demokrati, ter zato poziva ves finski narod, naj na volitvah podpre one, ki se borijo za enotnost delavcev in za izboljšanje življenskega stanja.

Sporazum za pomoč arabskim beguncem iz Palestine

ALEKSANDRIJA, 15. — V Aleksandriji je bil podpisan sporazum med Organizacijo Združenih narodov za pomoč arabskim beguncem iz Palestine in Egipta, na temelju katerega bo egiptovska vlada dala pomoč arabskim beguncem v znesku 14.000 egiptovskih funtov. Organizacija za pomoč arabskim beguncem se je zavezala, da bo vzdrževala okrog 6000 na novo priseljenih arabskih beguncev iz Palestine do dokončne rešitve njihove usode.

Po podpisu sporazuma je namestnik egiptovskega zunanjega ministra Ibrahim Farad bej sporočil, da je egiptska vlada poslala generalnemu sekretarju OZN Trygve Lieju pismo, v katerem zahteva, da pride vprašanje novih beguncev iz Palestine pred Varnostni svet.

Vprašanje kolonij pred malo skupščino OZN

LAKE SUCCESS, 15. — V začasnem komiteju glavne skupščine OZN (mala skupščina) je brazilski delegat, predsednik Muniz sporočil, da ni bilo mogoče priti do kompromisnega predloga, ki naj bi se predložil glavni skupščini glede Eritreje, in je zato potrebno, da komite preda skupščini samo zapisnik o svojih razpravljanjih, ne da bi dodal svoja priporočila.

Ameriški delegat je predložil resolucijo, na podlagi katere naj bi se bodoče meje med Libijo in francoskimi ozemlji v Afriki določile s pogajanji, ki naj bi se začela, ko bo Libija postala neodvisna, med francosko in libijsko vlado s pomočjo tretjega posredovalca.

Glede Somalije predlaga ameriška delegacija, naj se meja med britansko in italijansko Somalijo določi s pogajanji med britansko vlado in italijansko upravo v Somaliji z morebitno pomočjo tretjega posredovalca. Meje med Somalijo in Etiopijo pa naj bi se določile s pogajanji med etiopijsko vlado in italijansko upravo po odobritvi režima zaupniške uprave.

Komite je z 21 glasovi proti 5 in 17 vzdržanimi sklenil, da vključi v svoje poročilo ameriški predlog, ne da bi izrekel kakršno koli mnenje o njem, prepuščajoč odgovornost zanj ameriški delegaciji.

V Beograd prispela skupina francoskih kulturnih delavcev

BEOGRAD, 15. — Iz Zagreba je danes prišla v Beograd delegacija francoskih kulturnih delavcev, ki sedaj na vabilo Zveze sindikatov Jugoslavije potuje po Jugoslaviji. Med razgovorom z voditelji jugoslovanskih kulturnih organizacij so gostje pokazali veliko zanimanje za vzgojne metode teh organizacij.

Razstave likovnih umetnikov v Srbiji

BEOGRAD, 15. — Združenje likovnih umetnikov Srbije bo organiziralo od oktobra t. l. do januarja prihodnjega leta pet razstav del likovnih umetnikov.

Na razstavi del naprednega slikarja Dušana Vlajića, ki je umrl leta 1945 po povratku iz nemškega ujetništva, bo razstavljenih okoli 60 slikarskih del. Jesenska razstava Združenja likovnih umetnikov Srbije se bo začela 29. novembra — na dan proglasitve jugoslovanske republike.

Nov dokumentarni film v Bosni

BEOGRAD, 15. — Filmsko podjetje «Bosna-film» je zaključilo delo novega dokumentarnega filma «Sila velike reke», v katerem se prikazuje zmaga graditeljev velike hidrocentrale v Jablanici na Neretvi. Ta film bodo v kratkem prikazovali v jugoslovanskih kinematografih.

ZAGREB, 15. — Včeraj je prišla v Zagreb skupina španskih antifašistov, ki so si danes ogledali tovarno «Rade Končar».

Dunajski fabrikati

Avstrijski informbirojevski tisk je bil pred dnevi v precejšnji zagati. V prizadevnosti, da bi čimbolje izpolnil nalogo klevetanja Jugoslavije, je teze, ki mu jih je — v svojem cirkularju vsem podružnicam — poslal «starejši brat» iz Moskve, prenaglo izrabil in se čez noč zrašel pred ugotovitvijo, da je predpisani obrazec že izčrpan, ko sveža navodila še niso prispela.

Da bi trenutno krizo v pomanjkanju zadevnega gradiva preboleli, hkrati pa niti za ped zaostali za sovrstniki, so «Die Oesterreichische Volksstimme», «Die Wahrheit», «Der Abend» in ostala informbirojevska trobila v Avstriji pričela ponavljati že izdeklamirane lekcije in še bolj goreče prepisovati tuje «zanesljive vire». Da pa bi se izognili morebitnih očitkov o pomanjkanju samostojnosti in fantazije, so pokazali smelost, in pričeli tudi na lastno pest kovati. Pokazalo se je, da to ni bil prestopek, ker so se moskovska glasila v drugih državah hitro poslužila dunajskih fabrikatov — in obratno — ker je dunajsko, graško ali celovško glasilo KP Avstrije, moglo še enkrat ponoviti svojo, doma izdelano vest, sklicujoč se pri tem na tuje vire.

Obisk g. Daviesa Jugoslaviji in njegov sprejem pri maršalu Titu, sodi v to vrsto vesti, ki so dunajski «Volksstimme» osrednjemu glasilu KP Avstrije, poslužile, da je zamašila vrzel, ki je zazijala v listu do prihoda naslednje poštne pošiljke iz Moskve.

Deset dni po tem obisku so «Volksstimme» in ostali listi KP Avstrije še vedno vztrajno poročali o g. Daviesu, prinašali do zadnje vejice «točne podrobnosti» njegovega razgovora z maršalom Titom in iz «verodostojnih virov» javljali, da je po sredi vprašanje osi «Atene—Beograd—Dunaj».

Ce je danes «Volksstimme» objavila članek z naslovom «Misija g. Daviesa», v katerem je «komentirala» nastajanje «osi Atene—Beograd—Dunaj», potem je jutri zanesljivo objavila članek z naslovom «Os Atene—Beograd—Dunaj», v katerem je «komentirala» «misijo g. Daviesa». Deset dni se je to ponavljalo. Da bi si članki le ne bili podobni kot jajce jajcu, so skrbeli klicaji, ki so včasih nadomestili vprašaj, obrnjeni stavki (tam, kjer so včeraj nehali, so danes začeli — in obratno) ter drugi podobni prijemi.

Vrzel je bila tako za deset dni izpolnjena (če upoštevamo še nekatere članke, ki so jih prepisali iz Nove Borbe). Vrh tega pa so — potem ko so deset dni «stopnjevali napetost» — javnosti še razodeli, kaj se je skrivalo za «zagonetno misijo», kakšni so nameni «osi».

Rešitev je objavila graška Die Wahrheit. In sicer dan pred tem, ko so se v Londonu sestali namestniki zunanjih ministrov, ki že tri leta pripravljajo pogodbo z Avstrijo.

6. t. m. je Die Wahrheit objavila članek «Os Atene-Beograd-Dunaj», v katerem je ugotovila, da «se Amerikanci poslužujejo Tita za preprečitev sklenitve avstrijske pogodbe». Pri tem se je sklicevala na vest italijanskega reakcionarnega lista Messaggero o spojitvi obeh področij STO (italijanska vlada je to vest zanikala, kar je po Die Wahrheit dokaz, da je resnična; Jugoslavija na to provokatorsko vest sploh ni reagirala, kar je po Die Wahrheit prav tako neizpodbiten dokaz, da je resnična) s tem, da bi angloameriške zasedbene čete že naprej ostale v Trstu.

Ker Jugoslavija torej zagovarja nadaljevanje protipravne zasedbe Trsta — meni «Die Wahrheit» — Sovjetska zveza pa pri pogajanjih o Avstriji zahteva umik zasedbenih sil iz Trsta, potem je takorekoč na dlani, da je Jugoslavija tista, ki onemogoča sklenitev avstrijske pogodbe. Da bi razpršila vsak dvom, «Die Wahrheit» navaja v podkrepitev še izjavo g. Daviesa, ki je dejal, da se «Jugoslavija in Italija trudita, da bi v vprašanju Trsta prišlo do popuščanja napetosti».

Skratka, po desetdnevni pripravi je avstrijski informbirojevski tisk — da bi že vnaprej opravičil polom londonske konference in opral politiko Sovjetske zveze — obdolžil Jugoslavijo novega greha. Namreč, da ne želi sklenitve avstrijske pogodbe, da ne želi, da bi se v tem delu Evrope končala hladna vojna, da se med drugim protivi odhodu zasedbenih sil, tudi sovjetskih, iz Avstrije, s tem pa prav tako iz Madžarske in Romunije.

Tako otipljivo, nespretno in prenagljeno izmišljotino si lahko privošči samo avstrijski informbirojevski tisk — kadar mu manjkajo potrebna navodila iz Moskve.

Angleška vlada grozi s protikomunistično zakonodajo

Nakazuje se možnost novih volitev - Stavka 15.000 nameščencev prevozniške stroke v Londonu

LONDON, 15. — Danes zjutraj je minister za delo George Isaacs predložil spodnji zbornici osnutek zakona o podaljšanju obvezne vojaške službe od 18 mesecev na dve leti.

Zbornica je soglasno brez glasovanja odobrila zakonski načrt o podaljšanju vojaške službe.

Minister za delo je v spodnji zbornici še izjavil, da niso popolnoma neosnovane vesti o poskusih, da bi prišlo do neredov v Angliji. Minister Isaacs je dodal, da se množijo dokazi o obstoju neke organizacije, katero sestavljajo predvsem voditelji nedavnih neurdnih stavk. Anthony Eden je nato predsednika sveta Herberta Morrisona opozoril, naj v primeru potrebe brez obotavljanja da na glasovanje poseben zakon «proti tej nevarnosti».

Isaacs je v svojem poročilu izjavil, da je stavka sprevodnikov in vozačev londonskih avtobusov, zaradi katerih počiva več kakor polovica avtobusov, delo komunistov, ter je dodal, da bo vlada v primeru potrebe predložila nov zakon, s katerim kos položaju. Danes popoldne je veliko stavkajočih demonstriralo pred uredništvom lista «Daily Express», ki je obtoževal stavkajoče, «da so nasedli komunistom». Vodja angleške KP Harry Pollit je nocoj izjavil, da je bajka o komunističnem rovarjenju dobrodošlo sredstvo, s katerim šarijo vsakokrat, kadar pride do zakonitega mezdnega spora. Vendar pa to šarjenje ne more več prevariti pametnega človeka.

Po seji predstavnikov vseh garaž londonskih avtobusov je neki predstavnik izjavil, da so ustanovili tajni stavkovni odbor. V nedeljo zjutraj bo verjetno protestno zborovanje, katerega se bodo udeležili vsi uslužbenci londonske sekcije prevozniške stroke. Danes kasno zvečer je znašalo število stavkajočih več kakor 15.500. Avtobusni promet pa je bil ukinjen na 70 progah, tako da se promet vrši samo še na 30 progah.

Vladni sklep, da se v najkrajšem času začne izvajati zakon o nacionalizaciji jeklarske industrije je zasenčil vse zanimanje za debato o oborožitvenem načrtu, ki se je zaključila sinoči v spodnji zbornici. Današnji londonski tisk zanemarja debato o obrambi in posveča največ pozornosti vprašanju nacionalizacije jeklarske industrije.

Konservativni in liberalni listi in celo sam «Times» obtožujejo vlado, da ravna zelo nespametno, ker je v sedanjem položaju ponovno načela to vprašanje. «Daily Herald», laburistično glasilo pa trdi, da so na včerajšnji seji vlade sklenili, da bo v primeru poraza vlade v parlamentu Attlee takoj zahteval od kralja, naj razpusti parlament. Drugi laburistični list «Daily Mirror» pa piše, da je vlada pripravljena na volitve.

V odgovor na ofenzivo, ki so jo sprožili konservativci proti izvozu v Sovjetsko zvezo, je popoldne vlada predložila spodnji zbornici popravek k resoluciji, ki jo je predvčerajšnjim predložil Winston Churchill. Churchillova resolucija zahteva prepoved izvoza orodnih strojev in strateških surovin, «ki bi povečale vojaško silo morebitnih napadalcev».

Protest Egejskih Makedoncev proti terorju bolgarskih oblasti

BEOGRAD, 15. — Na izrednem sestanku v Skopju je Združenje egejsko-makedonskih izseljencev sprejelo resolucijo, v kateri se protestira proti terorju bolgarskih kominformistov proti makedonskemu prebivalstvu.

ZASEDANJE atlantskega sveta

NEW YORK, 15. — Danes se je začelo zasedanje dvanajstih članov atlantskega sveta. Navzoči so tudi visoki zavezniški komisarji v Nemčiji.

Dnevni red predvideva v prvi vrsti razpravljanje o poročilu namestnikov, nato pa proučitev vprašanj, ki so jih ločeno sprožili člani atlantskega sveta in še posebno trije zahodni zavezniki.

Poročilo namestnikov bo povod za raznovrstne diskusije, ki se bodo nanašale med drugim na pospešitev proizvodnje in dobav vojnega materiala, o pogojih finansiranja te proizvodnje. Vsega skupaj bodo razpravljali o približno 60 predlogih.

Po otvoritvenem govoru Achesona je bilo poročilo namestnikov naglo sprejeto in takoj nato je holandski zunanji minister Van Stikker postavil vprašanje, v kakšnih pogojih bi se države Zahodne Evrope lahko branile v primeru splošnega konflikta. S tem je hkrati postavil vprašanje zahodnoevropske obrambe in tudi vprašanje vključitve nemških edinic v atlatsko vojsko.

Na današnji popoldanski seji, kateri je prisostvoval tudi ameriški visoki komisar v Nemčiji, so razpravljali o vprašanju nemške oborožitve. Po seji pa so ministri odklonili kakršno koli izjavo tisku.

KRITIČNA TOČKA PRI POGAJANJIH med sindikati in industrijci v Italiji

Industrijci vztrajajo pri svoji nepopustljivosti - Vlada pa se med tem pripravlja na akcijo proti delavstvu

RIM, 15. — Danes popoldne so se sestali predstavniki treh sindikalnih organizacij, da se sporazumejo o odgovoru industrijcem glede začasne rešitve vprašanja individualnih odpustov. O dokončnem odgovoru se bodo sporazumeli jutri zjutraj in ga bodo v teku dneva izročili Confindustriji.

Nato so se sindikalni predstavniki sestali s predstavniki industrijcev. Po sestanku so izdali poročilo, ki pravi, da so si sindikalni predstavniki pridržali, da bodo glede individualnosti odpustitev predložili jutri skupni predlog. Glede težkoč, ki so nastale pri dosedanjih pogajanjih, so stranke poročale ministru za delo, ki namerava sklicati predstavnike organizacij. Glede pogodbe za tekstilno stroko je minister že začel razgovore s prizadetimi strankami; glede pogodbe za mehanike se bodo pogajanja nadaljevala 25. t. m. skupno z vprašanjem kovinarjev.

Po zaključku današnjih razgovorov je tajnik Splošne zveze dela Di Vittorio izjavil, da so pogajanja prišla na kritično točko, ker da so razlike med predlogi sindikatov in industrijcev še zelo velike. Pripomnil je, da ostanejo možnosti sporazuma zelo problematične, če ne bodo industrijci napravili resnega koraka naprej. O vsem bo jutri razpravljal izvršilni odbor CGIL, ki je sklican za jutri.

Pastore, tajnik «svobodnih sindikatov» pa je izrazil upanje v mirno rešitev.

Predsednik Združenja industrijcev Costa pa je izjavil, da so industrijske kategorije napravile med pogajanji «znaten napor, da bi prišlo do sporazuma» in da zaradi tega ne pade nobena krivda na industrijce za težkoče, ki so nastale pri pogajanjih.

Medtem ko se nadaljujejo pogajanja za izboljšanje mezd, vlada že pripravlja načrt, kako bo nastopila proti delavstvu, če bo zaradi nepopustljivosti industrijcev prisiljeno stopiti v akcijo in začeti stavke. Notranji in pravosodni minister ter minister za obrambo so se že razgovarjali s šefom glavnega štaba ter s policijskimi šefi. Demokristjanski krogi se zelo zavzemajo za ustanovitev zbora prostovoljcev «civilne obrambe». Ni treba niti omenjati, kakšno vlogo bi ta zbor kot orodje klerofašistične vlade imel.

Sicer pa je minister Gonella, tajnik demokristjanske stranke v svojem govoru voditeljem stranke jasno povedal, kakšni so nameni vlade. V svojem govoru je predvsem vztrajal na «obrambi varnosti». Dejal je dalje, da je glavni smoter demokrščanske politike «obramba demokratičnega sistema». Govoril je nato o «ogrožanju varnosti od zunaj in od znotraj» ter o neki socialni pravičnosti, ki da jo vlada izvaja. Grozil je nato z ukrepi proti komunistom in zaključil: »Država bo napravila vso svojo dolžnost za varnost države in posameznika. Vlada bo podvzela primerne ukrepe. Krščanska demokracija, ki je poudarila nujno potrebo teh ukrepov, bo morala biti pripravljena, da napravi svojo nacionalno dolžnost v obrambo miru in svobode».

Kakor vlade v ostalih državah zahodnega bloka tako izrablja tudi v Italiji klerofašistična vlada da podrejanje KP Italije sovjetski zunanji politiki kot argument, da pod krinko borbe proti vmešavanju neke tuje sile v notranje zadeve Italije vodi vedno ostrejšo borbo proti italijanskim naprednim silam in s tem proti življenjskim interesom italijanskega ljudstva.

Ko so delavci v Turinu zvedeli za predloge Združenja industrijcev, so priredili številne protestne demonstracije. V nekaterih tovarnah so govorili predstavniki Splošne zveze dela in «svobodnih sindikatov» ter obsojali postopanje voditeljev Združenja industrijcev.

Pravice prebivalstva v nesamostojnih ozemljih

BERLIN, 15. — Na zasedanju medparlamentarne unije je bila sprejeta resolucija o pravicah prebivalstva v nesamostojnih ozemljih. Resolucija poziva parlamente držav, ki so odgovorne za nesamostojna ozemlja, naj nadzorujejo izvajanje načel Ustanovne listine Združenih narodov in poskrbe, da se ne bodo izvajali strateški, politični in gospodarski ukrepi, ki bi škodovali koristim prebivalstva prizadetega ozemlja. V resoluciji tudi priporočajo, naj se uvedejo potrebni ukrepi, da bi se nesamostojna ozemlja pripravila za samoupravo in neodvisnost.

Zaupnica grški vladi

ATENE, 15. — Po 24urni seji je grški parlament izrekel zaupnico novi vladi, kateri načeluje liberalec Venizelos. Za vlado je glasovalo 153, proti pa 43 poslancev. Novo vlado je napadla socialistična skupina in stranka generala Plastirasa. Plastiras je imenoval nove ministre plutokrate, ki izkoriščajo nacionalizem.

Pri tem so socialisti s svojim prvakom Sforosem zapustili dvorano v znak protesta, ker je vojaško sodišče v Lamiji obsodilo na smrt nekega bivšega levičarskega kandidata. Poudarjati je treba, da se seje parlamenta ni udeležilo 54 poslancev.

Moskovski radio poroča, da so oblasti na Kreti prepovedale napredni tisk.

Gromiko sprejel ameriškega poslanika

MOSKVA, 15. — Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Gromiko je danes popoldne sprejel ameriškega poslanika Alana Kirka.

AMERIŠKO IZKRCANJE 150 KM ZA FRONTO

Ameriška pomorska pehota zasedla Inšon in prodira proti Seulu - Izkrcanje južnih pri Kunsanu južno od Seula in na vzhodni obali pri Šangsadongu - Mac Arthur prisostvoval izkrcanju - Južni ponovno zasedli Jongdong in Angangni, Američani pa Kazan

TOKIO, 15. (REUTER). — Operacija za zavzetje Seula, katero osebno vodi general Mac Arthur, se dobro razvija. Sodelujejo pomorske edinice sedmih držav članic OZN, ogromne letalske sile, padalci in izkrcevalne čete sestavljene iz prve divizije mornariških strelcev. Priprave za izkrcanje so bile skrbno pripravljene. Dva dni prej so vojne ladje in letalstvo močno bombardirale obalo severozahodno in južnozahodno od Seula. Mornariški strelci so se izkrcali v skupinah na obali pri Inšonu, ki je glavno pristanišče Seula 150 km za fronto. Pred tem je topništvo vojnih ladij uničilo obrambne naprave otoka Volmi, ki je povezan preko mosta s pristaniščem Inšonom. Potem so mornariški strelci zasedli mesto, v katerem so severni nudili šibak odpor, so začele prodirati proti Seulu vzdolž železniške proge Inšon-Seul. Istočasno so se južne čete izkrcale pri Kunsanu 100 milj južno od Jongona in zasedle mesto.

Skoraj istočasno s temi operacijami so ameriški padalci zasedli letališče Kimpo zahodno od Seula, ki spada med največja letališča na Korejskem polotoku. Na ta način je Seul praktično nezavarovan na zahodni strani. Z zavzetjem tega mesta bi Američani nadzorovali vse prometne zveze v Južni Koreji. Pričakujejo pa, da bodo severni nudili ogorčen odpor pred Seulom. Čeprav so se priprave za to izkrcanje vršile v največji tajnosti, so se severni nadejali tega napada in so z južne fronte odtegnili nekaj edinic ter jih razmestili na področju Seula. Menijo, da gre za 8. in 14. severnokorejsko divizijo, katerih dosedaj ni bilo videti na fronti. Izkrcanju je prisostvoval sam Mac Arthur.

Vsi dopisniki vseh agencij poročajo, da so prve skupine napadalcev dosegle Inšon ob 17,30 po krajevnem času, ko je nastopila večerna plima. Pred tem je oddelek pomorske pehote zasedel otok Volmi, ki je kilometer oddaljen od Inšona. Otok je bil zaseden eno uro po izkrcanju.

Generalmajor Edvard Alvond, načelnik Mac Arthurjevega glavnega štaba, je tudi vrhovni poveljnik novega 10. armadnega zbora, ki je bil nedavno ustanovljen. Generalmajor Oliver Smith je poveljnik prve pomorske divizije, ki je sestavni del tega zbora. Kontradmiral Henry Doyle poveljuje pomorskemu napadu, Viceadmiral Arthur Struble pa je poveljnik sedme pomorske skupine.

POROČILO MAC ARTHURJEVEGA GLAVNEGA STABA pravi, da je prva divizija pomorske pehote zasedla otok Volmi v manj kot pol ure. Vojne ladje so pred izkrcanjem strahovito obstreljevale obalo. Strahovito bombardiranje je trajalo 45 minut. Istočasno so severna obstreljevala z raketnimi izstrelki in bombardirala obrambne naprave tudi letala. Ameriška oklopnica «Missouri» je obstreljevala obrambne naprave pri Samšoku v višini 37. vzporednika.

V ameriških krogih pravijo, da je cilj izkrcanja seveda Seul.

Poudarjajo pa, da govore za to ne samo psihološki vzroki, ker je Seul bil vselej korejska prestolnica, pač pa tudi ker je mesto cestno in železniško križišče, katerega se poslužujejo severni. Edina prometna zveza, ki se izogne Seulu, je cesta iz Taeguja proti severu. Ta se konča nekaj kilometrov južno od 38. vzporednika pri Čunšonu, ki leži 50 km severnovzhodno od Seula. Upravičeno sodijo, da bo ta cesta služila za smer ameriškemu protinapadu. Zaenkrat je najvažnejše vprašanje to, ali ima vrhovno poveljstvo severnih na Severni Koreji dovolj rezerv, da ustavi ameriški sunek na «drugi fronti».

Oddelki južnih gverilcev so se izkrcali v Sangsadongu približno 25 km severno od Pohanga. AGENCIJA REUTER poroča, da so napadalci zasedli pristanišče Jongdong in Pusan ter ustvarili mostišče severno od pristanišča Pohanga. Na tem področju prodirajo južne čete z jugozahoda proti Pohangu in so danes zjutraj ponovno zavzele Anganeni.

Neki predstavnik glavnega štaba gen. Mac Arthurja je potrdil, da severni umikajo del svojih čet z južne fronte okrog ameriškega mostišča in jih pošiljajo proti severu. Predstavnik je poudaril, da je letalstvo Združenih narodov začelo bombardirati ta premik severnokorejskih sil proti severu. Severno od Taeguja so ameriške sile ponovno zavzele Kasan.

Jutranje POROČILO GLAVNEGA STABA SEVERNIH pravi med drugim, da na južni fronti enote 25. ameriške divizije in mornariške pehote izvajajo močne protinapade s pomočjo oklopnih sil in topništva. S področja reke Naktong javlja poročilo o letalskem delovanju.

Na vzhodnem bregu reke Naktong pa se vrše ogorčeni boji z ameriškimi in južnimi silami, ki skušajo začeti s protiofenzivo. Oddelki ljudske vojske so na tem področju kljub bombardiranju odbili vse sovražne protinapade. Poročilo severnih ne omenja izkrcanje ameriških sil pri Seulu.

Skozi sito in rešeto

Letošnji 15. september «giornata infausta», je šel mimo skoro neopazno. Istrski esuli in vsi tržaški šovinisti, ki so druga leta razgrajali in pretepali, so se letos zbrali, kolikor jih je prišlo, v prostorih demokrščanskih sindikatov, kjer so kot po navadi prelili nekaj krokodilovih solz po «zatirani Istri, Dalmaciji, Reki itd.».

Z njimi je «žaloval tudi tržaški župan Bartoli, ki je s svojo «besedo» vlil esulski društvi «patriotičnega poguma» in pohlepa po «svetih mejah matere domovine».

Vse drugo se je omejilo na «poziv» istrskega CLN na tržaške «meščane» in «julijske esule». Tudi v tem so bili zelo skromni. Živijo sicer v «upanju» uresničenja tristranskega predloga od 20. marca 1948.

Klerofašistični in kominformistični pisuni pa so se ob tej priliki omejili le na člančič na drugi strani. «Messaggero Veneto», kot glasilo tržaških novofašistov piše celo: «ostane nam spomin na uradno ločitev od matere domovine...». Kakor vidimo, so se sami tržaški novofašisti sprijaznili z dejstvom, da je bil tristranski predlog le volivni manever ob priliki volitev v Italiji. Zato poudarja dalje v svojem članku: «S tem odpade tudi potreba po bolečih komemoracijah in protestih... upati moramo na življenjske zakone, ki bodo mogli končno prevladati, kot so vedno povladovali. Potem ko se spominja predloga od 20. marca 1948 leta, se tolaži: «Vsi se morajo zavedati, da bo treba še dolgo čakati na dokončno rešitev». Tako danes pišejo ljudje, ki so do včeraj kričali na vse grlo po svojih «pravicah» do naše zemlje, do naših krajev onstran Snežnika in Triglava. V tem kakor vidimo se je razblinilo vse njihovo «junaštvo», ki se je v bistvu naslanjalo samo na pristransko podporo angloameriških okupacijskih oblasti, ki so jih podpirale v njihovi lažnivi gonji in kampanji proti demokratičnemu gibanju v Trstu, proti Jugoslaviji in proti jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja.

Nič več ne piše klerofašistični «Giornale di Trieste» v uvodniku ki ga je napisal znani «modrijan» Diego De Castro. V svojem članku pod naslovom «A tre anni dal trattato» hoče, kakor je to v njegovi navadi in praksi, dokazati, da Angloameričani grešijo, ko «podpirajo Jugoslavijo in ne Italijo», in zaključuje z ugotovitvijo v zvezi z izmišljenimi razgovori med Jugoslavijo in ZDA glede skupne uprave Tržaškega ozemlja, obstaja za STO samo ena rešitev, in sicer «začasna zavezniška uprava tudi nad jugoslovansko cono, ki je italijanska». To kar nam Diego de Castro pove, ni nič novega in predstavlja samo grabežljive želje italijanskega cunjastega imperializma po tuji zemlji. Tudi kominformistična «Unità» ni šla mimo «15. septembra». Zanjo predstavlja danes ta datum isto kot za ostale italijanske šoviniste. Potem ko se razpisuje o «ameriških Titovih načrtih», ponavlja kot stara lajna bajko o «izvršenem dejstvu», o priključitvi cone B k Jugoslaviji in končno ugotavlja, da bodo «razgovori, ki so v teku za tristransko upravo obeh con Tržaškega ozemlja, samo potrdili status quo, po starem titovskem načrtu, ki ne predstavlja drugega kot strategično spojitev Trsta». Tržaški kominformisti, ki so do včeraj uporabljali Vidalijevo geslo «baratto infame», so danes, ko je to geslo popolnoma propadlo dobili novo, in sicer «razgovori za tristransko upravo Tržaškega ozemlja». Iz njihovih ust se vedno cedijo sladke besede o «imenovanju guvernerja in spoštovanju mirovne pogodbe», medtem ko sami vedo, da je vse to, kar govorijo, laž.

Vsem je znano, da so prav sovjetski predstavniki tisti, ki ovirajo rešitev tudi tržaškega vprašanja na podlagi neposrednega sporazuma med prizadetimi državami, t. j. Jugoslavijo in Italijo, s tem da spravljajo vprašanje Trsta v zvezo z vprašanjem mirovne pogodbe z Avstrijo, ter s tem tako rešitev enega kakor drugega vprašanja zavlačujejo v nedogled, ker imajo pač interes, da njihove okupacijske čete ostanejo v Avstriji, in da jim še vedno ostane možnost vojaškega prehoda preko vzhodnih kominformističnih držav. Medtem ko z ene strani kričijo, da mora biti Varnostni svet edini porok neodvisnosti Tržaškega ozemlja, sovjetski predstavniki z druge strani sabotirajo delovanje Varnostnega sveta in vseh drugih organov OZN.

Klerofašisti, novofašisti in kominformisti so v bistvu na isti liniji v svoji politiki glede Tržaškega ozemlja, ki se izraža v cilju: priključitev celotnega Tržaškega ozemlja k Italiji. Eni iščejo podpore pri angloameriškem imperializmu, drugi pa hočejo doseči ta cilj z imenovanjem guvernerja, kateremu naj bi sledila nato «boljša rešitev».

TRŽAŠKI DNEVNIK

★ PRIMORSKI DNEVNIK

vas vabi na ogled mednarodnega velesejma v

ZAGREBU

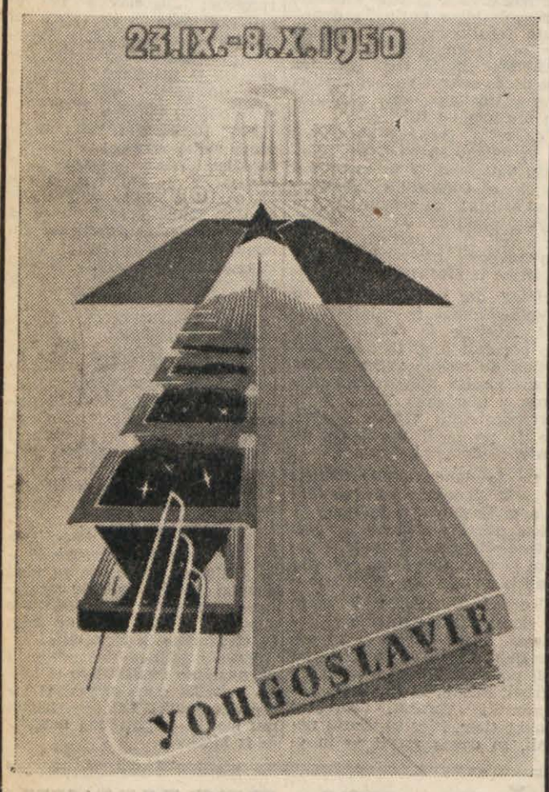

PRVI IZLET: OD 23. DO 25. t. m.

DRUGI IZLET: OD 7. DO 9. OKT.

SKUPNI STROŠKI ENEGA IZLETA SO 3.100 LIR

Prijave pri krajevnih odborih OF in pri potovalnem uradu

ADRIA-EXPRESS

Ul. F. Severo 5 b, tel. 29-243

Zahvalno pismo staršev iz Beneške Slovenije

Starši otrok, iz Beneške Slovenije, ki so v Trstu na počitnicah, so poslali naslednje zahvalno pismo:

Vodstvu počitniške kolonije v Trstu.

Danes smo dobili dopisnice, ki so jih poslali naši otroci. Zelo smo se razveselili, da se jim dobro godi in smo zadovoljni. Čutimo, da je naša dolžnost, da se Vam zahvalimo. Nam je sicer neprijetno, ker je kolonija že pri koncu. Drugo leto upamo Vam jih poslati prej. Vsi naši otroci so potrebni kolonije, zato Vas prav iz srca pozdravljamo ter se Vam najtopleje zahvaljujemo.

* * *

V zvezi s predvčerajšnjim obiskom so žene iz III. okraja obsodile nečloveškega duhovnika iz Ažle, ko so zvedele za njegov napad na nedolžne otroke. «Županiku Krajniku iz Ažle izražamo gnev tržaških mater ob njegovem nečloveškem izrazu na račun otrok Beneške Slovenije, ki so prišli k nam na počitnice. Najstrožjo sodbo bi si zaslužil vsakdo, ki bi se tako izrazil o nedolžnih otrokih. Ker pa je to prišlo iz ust človeka, ki si je nadel nalogo učiti in širiti medsebojno ljubezen in razumevanje, ne najdemo primernih besed, da bi izrazile svoje zaničevanje.»

* * *

Včeraj ob štirih popoldne so žene in pionirji I. okraja obiskali male Benečane. Ob tej priliki so mladi pionirčki iz Skednja priredili kratko igrico «Rdečа kapica» in deklamirali Erjavčevo pesem «Domače živali». Igrica «Rdeča kapica» je prav lepo uspela, prav tako deklamacija «Domače živali».

Žene iz I. okraja so se pa posebej razveselile naših malčkov. Presenetile so jih prav pri južini. Tedaj se je mnogo radovednih oči uprlo vanje. Po prireditvi, pri kateri so bile tudi one prisotne, so jim darovale kar cel zavoj žog in 20 velikih in debelih zavojev s čevlji, oblekami itd.

Stavka uslužbencev glavne bolnice popolnoma zaključena

Včeraj ob 11 je bila dokončno zaključena stavka uslužbencev glavne bolnice, ki je trajala tako dva dni. Uslužbenci glavne bolnice so sklenili, da zaključijo stavko šele potem, ko so izvedeli za vsebino pisma, ki ga je poslal finančni odsek vojaške uprave prav v zvezi z njegovim stališčem glede rešitve spornega vprašanja. Sicer niso uslužbenci glavne bolnice dosegli prav vseh izboljšanj, ki so jih zahtevali, vendar so njih sindikalni predstavniki sklenili stavko zaključiti ter s tem zaključiti tudi borbo za sporno vprašanje, ki je trajala že več mesecev.

Že pred časom smo javili, da so uslužbenci glavne bolnice zahtevali, da jim upravni svet glavne bolnice poviša osnovno plačo za 10 odst. Po dolgih pogajanjih jim je upravni svet odobril povišanje plač, toda le za 7 odst., kar je kmalu nato potrdil tudi conski upravni odbor. Sklenjeno je torej bilo, da se to zahtevo predloži še finančnemu odseku vojaške uprave, ki naj vprašanje prouči ter nato izda nalog za povišanje osnovnih plač za 7 odst..

Finančni odsek je to zadevo proučeval tako dolgo časa, da so se uslužbenci naveličali ter stopili že pred časom v stavkovno gibanje. Kljub zaostritvi položaja pa se finančni odsek ni izjavil glede tega vprašanja. Tako so uslužbenci naknadno svoje stališče še zaostrili ter stopili v sredo tudi v stavko, ki naj bi se nadaljevala do rešitve spornega vprašanja.

Čim so uslužbenci stopili v stavko, je finančni odsek poslal pismo, ki ga je prejel upravni svet glavne bolnice. V pismu je bilo rečeno, da je finančni odsek odobril povišek vsem uslužbencem, vendar le za 5 in ne za 7 odst., kot so to zahtevali sindikalni predstavniki.

Ker pa je ta povišek efektiven, bodo delavci nižjih kategorij prav za prav prejeli celo nekaj več plače, kot če bi bil odobren povišek za 7 odst., s katerim bi se pa morali uslužbenci obvezati, da povrnejo denar, ki so ga kot predujem na te poviške že prejeli.

Vest o zaključku borbe uslužbencev glavne bolnice so sprejeli z zadoščenjem delavci vseh ostalih kategorij, kot tudi bolniki sami, ki so precej občutili posledice dvodnevne stavke.

Tako se je zaenkrat zaključilo eno izmed neštetih perečih vprašanj tržaškega delavskega razreda, ki pa dokazuje, da bodo delavci le z odločno borbo dosegli uresničitev vseh svojih zahtev.

Novo priznanje Lojzetu Spacalu

Pred seboj imamo najnovejšo številko milanske umetniške revije «Domus» (št. 248-49 - julij-avgust - 1950), ki je razkošno ilustrirana in opremljena. V njej najdemo celo stran reprodukcij najnovejših del Lojzeta Spacala, ki jih večinoma poznamo z njegovih razstav v Trstu in Ljubljani. To je že četrtič v zadnjih desetih letih, da prinaša revija reprodukcije Spacalovih umetniških del. V prejšnjih številkah so izšli tudi članki in ocene o tem našem tržaškem slikarju, ki so jih napisali znani italijanski kritiki.

Zanimiv doprinos k uveljavitvi Spacalove umetnosti je tudi reprodukcija njegove slike v angleško-francoski literarni reviji «Adam», ki je levičarsko usmerjena. Revija prinaša nekaj primerov literature o Benetkah in o Trstu, toda k temu se bomo še povrnili.

Zaenkrat beležimo to mednarodno priznanje našemu tržaškemu slikarju Spacalu in se z njim veselimo njegovega uspeha.

B. V.

Uradna otvoritev del pri objektih v industrijski luki v Žavljah

Prvim objektom v industrijski luki v Žavljah so pričeli kopati temelje. Za sedaj to še ni nikaka velika stvar, perspektiva je zaenkrat še majhna, kajti po ena majhna tvornica cementa, žarnic, vžigalic, čevljev in tobaka bi ne zaposlila več kot največ 2000 ljudi, posebno že upoštevamo današnjo mehanizacijo obratov. Vprašanje rešitve brez posebnosti ostane s tem še vedno nerešeno.

Včeraj so bile na področju bodočega industrijskega pristanišča slavnosti polaganja temeljnega kamna za prve nove industrijske stavbe, zasebnega in javnega značaja. Prva je bila vrsti tovarna Flent, ki sicer že obratuje v Trstu, toda v malem in neprimernem prostoru. Izdelovala bo male žarnice, one za baterije in podobne. Ne kaže, da bo v tej tvornici zaposlenih več kot 200 delavcev oziroma delavk. Položili so temeljni kamen z običajnim pergamentom ob prisotnosti političnih in gospodarskih osebnosti Trsta; med njimi je bil tudi gen Airey.

Isti postopek ceremonij se je nato izvršil pri temelju za bodočo transformatorsko postajo, ki bo razdeljevala električni tok vsem tovarnam tega področja, ter pri polaganju cevi za novi vodovod.

Po tem «težkem» delu, kajti sonce je neusmiljeno pripekalo, je bila mala zakuska, a pred to pa govori, oziroma napitnice pričetku del nove industrijske luke. Pri večini govoranc seveda ni manjkala prestana jed in krokodilove solze za «madrepatrio», itd..

15. september gotovo ni bil po naključju izbran kot dan otvoritve del v industrijski luki v Žavljah.

Tudi včerajšnja pogajanja niso privedla do zaželenega uspeha

Pekovski delavci odločeni braniti še nadalje svoje interese

Prvotni optimizem, s katerim so gledali pekovski delavci na potek pogajanj, je včeraj popolnoma splahnel. Pokazalo se je namreč, da delodajalci prav v ničemer niso spremenili svojega stališča ter da so nadalje pripravljeni zanikati upravičenost zahtev svojih uslužbencev.

Kot smo že javili, so se včeraj nadaljevala na uradu za delo pogajanja glede spornega vprašanja pekovskih delavcev. Obenem s to novico smo izrazili tudi upanje, da se sporno vprašanje zaključi v čim krajšem času ter da pekovski delavci dosežejo spoštovanje nove delovne pogodbe, ki je bila sklenjena že pred meseci.

Na žalost so včerajšnja pogajanja dokazala, da se položaj prav v ničemer ni izboljšal v prid pekovskih delavcev. Urad za delo je sicer v interesu čim prejšnje rešitve spornega vprašanja predložil na včerajšnjem sestanku nekatere protipredloge, ki naj bi bili sprejemljivi za obe zainteresirani stranki; teh predlogov pa niso sprejeli niti sindikalni predstavniki, kot tudi ne delodajalci.

Po dolgotrajni diskusiji, ki ni privedla do zaželenega rezultata, so predstavniki obeh zainteresiranih strank sklenili na daljevati s pogajanji prihodnji teden; dan, ko bi se ta pogajanja vršila še ni bil določen.

Pekovski delavci, ki so vendarle upali na mirno rešitev spornega vprašanja, so zelo raz očarani in ogorčeni. Vprašanje, o katerem so si bili z delodajalci še pred meseci edini, se je sedaj zaostrilo, da bodo pekovski delavci morali stopiti v stavko, če ga bodo hoteli v doglednem času rešiti.

Sedaj je še bolj jasno razvidno, da je šlo delodajalcem le za to, da rešitev vprašanja podaljšujejo ter z raznimi nejasnimi obljubami odvračajo delavce od njih borbe za dosego uveljavitve določb nove delovne pogodbe. Zato so tudi delodajalci enkrat odklanjali vsaka pogajanja, takoj nato pa so pogajanja sprejeli, ker so videli, da so delavci pripravljeni z vso odločnostjo braniti svoje pravice. Se bolj «popustljivi» so postali delodajalci takrat, ko so videli, da groze delavci s stavko. Takrat so prav hitro pristali na pogajanja ter celo pokazali pripravljenost, da mirno rešijo vprašanje.

Čim so pa videli, da so ogorčeni delavci na pogajanja pristali, so svoje stališče ponovno spremenili ter s tem pokazali, da jim ni do mirne rešitve spornega vprašanja ter da so pripravljeni pogajanja še zavlačevati na škodo interesov svojih uslužbencev.

Huda nesreča v kamnolomu pri Sv. Križu

V kamnolomu pri Sv. Križu se je včeraj popoldne hudo ponesrečil Kristijan Tence iz Sv. Križa 34, katerega so takoj po nesreči z avtomobilom Rdečega križa pripeljali na ortopedski oddelek tukajšnje bolnišnice, kjer bo moral ostati okoli 60 dni. Ko je bil zaposlen pri nakladanju kamenja na neki vagon, se je z njega zavalil nanj 100 kg težek kamen. Ogromna teža kamna mu je zlomila stegnenico leve noge ter mu prizadejala še več drugih poškodb.

Ljubezenska tragedija v Banah

V prepiru je verjetno v navalu ljubosumja do smrti zabodla svojega zaročenca, ameriškega vojaka, katerega ime vojaške oblasti še niso povedale

Predvčerajšnjim popoldne je bila slovenska vasica Bane priča strašni ljubezenski tragediji, ki se je končala s smrtjo nekega ameriškega vojaka ter aretacijo 27letne Zofije Zancato iz Benetk. Bilo je okoli 15.50, ko se je ameriškemu narednику Makotu Miyamotu približala neka razburjena mladenka ter mu v solzah povedala, da leži v hiši št. 57 hudo ranjen neki ameriški vojak. Narednik je o zadevi takoj obvestil vojaško policijo, ki je bila z nekaterimi člani civilne policije v nekaj minutah na označenem kraju. Ko so vstopili v sobo, so zagledali strašen prizor. Na tleh je ležalo vznak truplo ameriškega vojaka, katerega ime je še vedno neznano, pripadal pa je 351. pehotnemu regimentu oddelka «H». Iz leve strani prs mu je iz rane, prizadejane z nožem, še vedno tekla kri. Ob njihovem prihodu je bil vojak že mrtev, tako da zdravniku ni preostalo drugega, kot ugotoviti njegovo smrt, ki je nastopila nekaj minut pred njihovim prihodom. Pri takojšnji preiskavi so v sobici našli tudi okrvavljen nož.

Sum je takoj padel na razburjeno dekle, ki je o zadevi obvestilo narednika Makoto, zaradi česar so jo takoj aretirali in odpeljali s seboj na zaslišanje. V začetku je odločno zanikala, da bi bila ona morilka. S tresočim glasom in v solzah je jecljala, da se je vojak usmrtil pred njenimi očmi.

Dekle, ki je doma iz Benetk, je do aprila letos kot gospodinjska pomočnica delalo pri neki ameriški družini. Iz podatkov, ki smo jih uspeli zbrati, je razvidno, da je bilo mirno in pošteno dekle, ki se je tukaj zaljubilo v umorjenega vojaka, s katerim sta se tudi zaročila. Niti 10 dni tega sta v Banah vzela v najem sobico v hiši št. 57, kjer se je njuna ljubezen tako tragično končala.

Zofija Zancato pa ni dolgo časa vzdržala križnih vprašanj ter končno priznala, da je samo med prepirom in v navalu ljubosumja zabodla svojega zaročenca. Vzrok njunega prepira in vse ostale podrobnosti so za sedaj še zaviti v neprodirno temo. Razjasnila jo bo lahko samo aretiranka na prihodnjih zaslišavanjih na policiji ali pa šele na razpravi.

Zofijo Zancato smo že včeraj dopoldne zagledali pred zavezniškim sodiščem za določevanje narokov, kateremu je predsedoval maj. Craebb. Oblečena v črno obleko je mirno sedela na zatožni klopi, v njenih solznih in od nespečnosti in groze izmučenih očeh pa smo opazili, da se v sedanjem duševnem stanju verjetno še niti ne zaveda, kako hudo je bilo njeno nepremišljeno dejanje. Pogreznjena v svoje misli je bila odsotna od vsega dogajanja. Zdrznila se je šele, ko jo je predsednik sodišča vprašal, če ima kakšno pripombo. Kot v hipnozi se je dvignila s klopi ter s komaj slišnim glasom zajecljala: «ničesar».

Maj. Craebb je nato odločil, da bo šele čez sedem dni, ko bo dokončana sodnijska preiskava, določil o njeni nadaljnji usodi, to je, če jo bo sodilo zavezniško vojaško ali pa redno sodišče.

Ime umrlega vojaka ne bo objavljeno, dokler ne bodo obvestili njegovih sorodnikov.

Odmevi iz sodnih dvoran

Policistom se je zlagal

Anton Staraj je lani pobegnil iz Jugoslavije in se zatekel na tukajšnje ozemlje. Ob prihodu je možem postave natvezil, da je ušel iz Jugoslavije iz političnih razlogov, z begom pa da se je poleg tega hotel izogniti tudi vojaškemu naboru. Njegovo pripovedovanje je bilo tako prepričljivo, da so mu verjeli ter ga vtaknili v eno izmed tukajšnjih begunskih taborišč. Laž pa ima kratke noge, posebno še, kadar lažejo sumljivi tipi. Letos je namreč policija ugotovila, da Anton ni govoril resnice. Iz Jugoslavije namreč ni pobegnil iz političnih, temveč iz kriminalnih razlogov. Begunska ovčica je izvršila roparski napad, zaradi katerega so ga jugoslovanske oblasti aretirale. Med prevozom z Reke proti Sežani pa se je včerajšnjemu obtožencu posrečilo pobegniti ter se zateči na tukajšnje ozemlje.

Tako je Anton Staraj sedel včeraj na zatožni klopi zavezniškega sodišča za določevanje narokov pod predsedstvom maj. Craebba; obtožnica pa mu je očitala, da je dal o sebi lažne podatke. Razprava je bila zelo kratka in jedrnata. Predsednik sodišča ga je po kratkem zaslišanju obsodil na 4 mesece zapora, od teh 2 meseca pogojno, ter po prestani kazni na prisilni izgon s tukajšnjega ozemlja.

Ni potegnil noža

Prav tako je bila pred istim sodiščem kratka tudi razprava proti jugoslovanskemu beguncu Mihaelu Petkoviču, obtoženemu, da je grozil z nožem v roki madžarskemu beguncu Laszlu Holnoku. Ker pa je bilo mnenje prič različno, ene so trdile, da so videle, da je iz žepa potegnil nož, druge pa, da je potegnil glavnik, ga je maj. Craebb po kratki moralni pridigi zaradi pomanjkanja dokazov oprostil od vsake obtožbe.

V kali zadušen požar

Včeraj ob 2 zjutraj je neka policijska patrulja zapazila sumljiv dim, ki se je dvigal iz skladišča na Trgu Hortis. Člani civilne policije so takoj obvestili gasilce, s katerimi so nato vdrli v skladišče ter v kali pogasili tlečo slamo. Lastnika skladišča Franc Pescia in Julij Fonzara sta tako utrpela le neznatno škodo.

Prst mu je zmečkalo

Včeraj ob 10.30 so z avtomobilom Rdečega križa pripeljali v tržaško glavno bolnišnico 51letnega Antona Prinčiča z Opčin, ki se je ponesrečil pri delu na železniški postaji na Proseku, kjer je bil zaposlen pri razkladanju materiala z nekega vagona. V bolnišnici so mu morali odrezati prstanec desne roke, zdraviti pa se bo moral okoli 12 dni.

HUDA NESREČA PRI SESLJANU

Med prevozom ponesrečenega zidarja Alesiča se je pri Sesljanu prevrnil vojaški kamion

Pri nesreči so bile hudo ranjene 4 osebe

V kamnolomu v Sesljanu se je včeraj popoldne ob 15.15 ponesrečil 30-letni zidar Josip Alesič iz Sesljana 76, ki je v kamnolomu delal na račun tvrdke Casale. Med delom je po naključju prišel med dva ročna vozička, oba polna kamenja, ki sta ga stisnila v višini prs. Iz kamnoloma so takoj telefonirali po avtomobil Rdečega križa, medtem pa se je že ponudil neki angleški vojak, ki je bil slučajno tudi v kamnolomu s svojim kamionom, da bo ponesrečenca prepeljal v bolnišnico. Takoj nato je kamion res odpeljal ponesrečenca, v njem pa sta se peljala tudi delavca 31-letni Roman Fernetič iz Ul. Slataper 7 in Jurij Sepič iz Sesljana 76.

Med prevozom pa se je na nekem ovinku glavne ceste v bližini poslopja št. 34 kamion prevrnil, se trikrat zakotalil okoli sebe ter se 20 metrov dalje ustavil. Angleški vojak je kljub temu da si je pri nesreči zlomil nogo, pričel gasiti ogenj, ki je švigal iz motorja ter grozil, da bo zajel ves kamion. Na srečo so na kraj nesreče takoj pritekli ljudje, ki so ali pomagali vojaku gasiti ogenj ali pa nudili prvo pomoč ponesrečenim delavcem. Kmalu nato sta privozila dva avtomobila Rdečega križa in ponesrečene civiliste odpeljala v glavno, angleškega vojaka pa v vojaško bolnišnico.

Josipa Alesiča so sprejeli na III. kirurški oddelek s prognozo, da bo ozdravel v 40 dneh. Pri dvakratni nesreči si je hudo poškodoval prsni koš ter verjetno zlomil več reber, ranil koleno leve noge ter dobil manjše poškodbe po vsem telesu. Jurija Sepiča, ki ima poškodovano levo ramo, nogi, hrbtenico ter verjetno zlomljeno tudi kako kost, so sprejeli na ortopedski oddelek s prognozo 50 dnevnega zdravljenja. Najhuje pa je bil ranjen Roman Fernetič, katerega so sprejeli na III. kirurški oddelek. Zlomljeno ima medenico, poškodovano čelo še več drugih ter poškodb po vsem telesu. O njegovem stanju se zdravniki niso hoteli izjasniti. Fernetič in Sepič sta bila ob prihodu v bolnišnico še vedno nezavestna. Poškodbe angleškega vojaka niso znane.

TRZASKA BORZA

Zlati šterling 8125-8175, papirnati šterling 1580-1620, dolar 664-667, dolar (telegrafski) 672, švicarski frank 153-154, 100 francoskih frankov 172-176, avstrijski šiling 22.75-23.25.

Klavdij Černigoj-Uršič v galeriji „Škorpijon“

Med umetniki začenjajo svojo pot v glavnem iz dveh nasprotujočih si smeri; ali se polagoma, takorekoč korak za korakom dotipljejo iz solidnih osnov, ki sta jim jih dala šola in akademski študij, do svoje lastne fizionomije, ali pa se vržejo drzno, porušeč za seboj vse mostove, v neznane svetove, ki jim lebdé v njihovi fantaziji. Pri enaindvajsetletnem Klavdiju Černigoju se zdi, da je poizkusil prodreti v svet umetnosti z obeh strani. Vsaj tak vtis dobi obiskovalec njegove razstave, ko stopi v galerijo. Na levi strani zagledaš velika olja, ki te na prvi pogled spominjajo v svoji shematičnosti na originalno izdelane plakate. Na desni strani pa opaziš poleg nekaterih temper in akvarelov, ki ne kažejo kdo ve kakšne izvirnosti razen mladostnega poguma, nekaj zelo posrečenih študij, ženskih aktov, ki pričajo o solidnem risarskem znanju in o umetniški poglobitvi v objekt.

Pogum in drznost sta nedvomno izmed simpatičnih privilegijev mladosti. Klavdij Černigoj ju je pokazal v svojih delih v obilni meri. Tako kaže že njegova prva olnata slika, nekam programatično nazvana «Svobodna umetnost» na pogumno tipanje v sicer nam ne povsem nove, a vendarle za naše razmere dokaj apartne svetove. Slikar nam podaja abstrakcijo — oziroma točneje: shematizacijo različnih predmetov, ki se sekajo med seboj v živih enobarvnih ploskvah. Nedvomno se čutijo vplivi različnih protagonistov tako imenovane abstraktne umetnosti, vendar bomo priznali Černigoju, da se je lotil snovi z neko svežino in zanosom, ki kaženta na njegov pogum v iskanju novih poti. Bolj posrečen se mi zdi njegov avtoportret, ki sicer ni kot kompozicija nič manj shematičen od njegovih ostalih olj, ki pa vendarle kaže v izrazu neko originalno ekspresivnost. Na sliki vidimo mladega slikarja, ki ima eno oko zatisnjeno in drugo ostro uprto predse, kot da bi ostro fiksiral predmet, ki ga ima pred seboj. Manj žive in posrečene so na sliki roke, kjer so koreni prstov črno obrobljeni, kot da bi bili speti z verigo. Tudi na drugih oljih sem opazil, da mladi slikar še ne zna oživiti rok pri svojih figurah. Tako sta njegov «Sejalec» in «Kmet z drogom» zajeta predvsem shematično in učinkujeta kljub izvirni zamisli preje kot plakat. Abstrakcija in shematizacija sta dve različni stvari. Shematizacija se tiče predvsem površine, medtem ko sega abstrakcija predvsem tudi v globino. Je razlika med poenostavljanjem in poenostavljanjem. Nekdo lahko poenostavlja, podajajoč zgolj obrise, nekdo pa poenostavlja, da bi bolje izrazil in osredotočil notranjo vsebino. Klavdij Černigoj se je zaenkrat izkazal predvsem v shematizaciji predmetov. Zato tudi še ni jasno razvidna njegova umetniška fizionomija, kar pri njegovi mladosti ni niti čudno niti posebno pereče.

Černigojevi akvareli, tempere in risbe kažejo na dokaj drugačno izhodišče. Posebno v risbah se mi zdi, da kaže smisel tudi za plastično podajanje predmetov in za psihološko izrazitost v kretnjah in linijah.

Prepričan sem, da ima Klavdij Černigoj ki je letos razstavljal tudi v Benetkah na Biennale, pred seboj nenavadno umetniško pot. Če primerjam obe povsem različni polovici njegovih razstavljenih del, bi rekel, da bo dosegel svojo lastno fizionomijo in večjo umetniško dozorelost takrat, ko bo umel spojiti svoje mladostno drzovito iskanje novih poti s solidnim znanjem in tehniko, ki ju mora še znatno izpopolniti.

Vladimir Bartol

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sobota 16. septembra
Ljudmila, Sodimir
Sonce vzide ob 5.43, zatone ob 18.16. Dolžina dneva 12.33. Luna vzide ob 11.12, zatone ob 20.07.
Jutri nedelja 17. septembra
Marija 7 žal., Prvan

SINDIKALNE VESTI

Tajništvo A.S.O. bo imelo svojo sejo vsak ponedeljek ob 19.30.

Vsak četrtek ob 18. uri bo seja glavnega odbora Enotnega razrednega sindikata pekov.

Vsak petek ob 19. uri bo seja glavnega odbora Enotnega razrednega sindikata grafičnih delavcev.

Vsako soboto ob 19. uri bo seja glavnega odbora Enotnega razrednega sindikata industrijskih delavcev.

OF

V Barkovljah se sprejemajo prijave za obisk zagrebškega velesejma v prostorih Prosvetnega društva na Mandriji ob torkih, četrtkih in sobotah od 19. do 20. ure.

Ne zamudite in pohitite z vpisom!

Matere iz IV. okraja in Kolonkovca, ki so imele svoje otroke v kolonijah v Sloveniji, lahko dvignejo rojstni list svojega otroka na sedežu OF pri Bordonu v Skednju št. 65.

Vpisovanje za II. turnus od 7. do 9. oktobra za obisk zagrebškega velesejma se nadaljuje. Prijave se sprejemajo na sedežu I. okraja OF v Ul. Machiavelli št. 13, II. dopoldne od 10. do 12. ure in popoldne od 16. do 18. ure vsak dan razen nedelje.

V Barkovljah se sprejemajo prijave v prostorih Prosvetnega društva na Mandriji ob torkih, četrtkih in sobotah od 19. do 20. ure.

IZLETI PDT

Za izlet na KRN IN TRIGLAV bo odhod danes 16. t. m. od začetka Ulice Fabio Severo OB 13. URI in ne OB 15. kakor je bilo prvotno javljeno.

V nedeljo 1. oktobra bo izlet V TRNOVSKI GOZD skozi Vipavsko dolino z obiskom preteklo nedeljo otvorjene Iztokove koče pod Golaki. Vpisovanje pri Gecu v Rojanu in v uradu ZDTV (UCEF), Ul. Machiavelli 13-II do 21. t. m.

LUTKE

V nedeljo bo lutkovna predstava v Ul. San Vito 17 (gledališče) ob 11. uri. Vabimo vse pionirje iz Sv. Vida (San Vito) in Sv. Justa (San Giusto).

Zveza pionirjev

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Barbo - Carnici, Garibaldijev trg 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Ravasini, Trg Liberta 6; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Zanetti - Testa d'Oro, Ul. Mazzini 43; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju imata stalno močno službo.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
za Tržaško ozemlje

DANES 16. t. m. ob 20. uri
GOSTOVANJE NA OPCINAH (NA PROSTEM)
z Molièrovo komedijo
„TARTUFFE"
Prodaja vstopnic v pekarni Cok - Opčine

V nedeljo 17. t. m. ob 20. uri
GOSTOVANJE NA OPCINAH (NA PROSTEM)
s komedijo Bratka Krefta
„VELEIZDAJALEC"

V ponedeljek 18. t. m. ob 20 uri
GOSTOVANJE V KINODVORANI V NABREŽINI
s komedijo Bratka Krefta
„VELEIZDAJALEC"

Slikarska razstava v galeriji Škorpijon

Galerija Skorpijon, kjer razstavlja mladi slikar Klavdij Uršič-Černigoj, je odprta vsak dan od 9 do 13 ter od 16 do 20.

Na koncertu,

KI BO V SREDO 20. T. M. na stadionu «PRVI MAJ», bomo prvič slišali nekatere solospeve z orkestralno spremljavo. Znani Pavčičevi, Gerbičevi solospevi se nam bodo tako predstavili v novi obliki.

STRELSKE VAJE

TRST, 15. septembra (PIO) Na bazoviškem strelišču bodo streljali s karabinkami 16., 18., 20. in 23. septembra dnevno od 6,30 do 18,30 uro.

Na pomorskem strelišču (od sesljanske obale proti morju) bodo 18. septembra od 8 do 17 vaje protiletalskih strojnic.

Nevarni zračni pas za letala sega do višine 3.000 metrov.

Prosvetno društvo Lonjer-Katinara

priredi v nedeljo 17. septembra ob 17. uri v Lonjerju, na dvorišču gostilne «PRI ŽUPANU»

Koncert

narodnih in umetnih pesmi, klavirja solo, harmonike solo in orkestra

Sodelujejo: pevski zbor Lonjer-Katinara, pevski zbor «Slovan» iz Padriča, pevski zbor «Valentin Vodnik» iz Doline, orkester iz Lonjerja, harmonika solo, klavir solo

Ker je to prvi koncert, kjer bodo nastopili naši mladi glasbeniki z Glasbene akademije v Ljubljani, vabimo vse, da se zanimivega koncerta udeleže

Odbor

KINO

Rossetti. 16.30: «Romantičen avanturist». Gregory Pieck.
Excelsior. 16.30: «Amerikanec v Etonu», Mickey Rooney.
Filodrammatico. 16.00: «Sestre pod orožjem», C. Colbert.

Alabarda. 16.00: «Nepremagljivi». Gary Cooper.
Armonia. 15.30: «Pri zlatem konjičku», B. Grable.
Garibaldi. 15.00: «Zlata ovira», barvni film, G. Raft, J. Bennet.
Ideale. 16.30: «Ambra», L. Darnell in G. Sanders.
Impero. 16.00: «Pošast iz Rio Escondito».
Savona. 15.30: «Naprej... Red», Robert Parge.
Viale. 16.00: «Tajnica za vsako delo — Gospodar, ki vse zahteva».
Vittorio Veneto. 16.00: «Usoda Manhattana».
Ob morju. «Hudič v telesu», Micheline Presle.

Azzurro. 16.00: «Margie», Jeanne Crain.
Belvedere. 16.00: «Buffalo Bill», Joel Mc Crea.
Marconi. 16.00: «Žena vseh», Marija Felix.
Massimo. 16.00: «Vprašanje in odgovor», revija.
Odeon. 16.00: «Revija zvezd».
Vittoria. 19.30: «Crna slonova kost», Fredrich March.
Ljudski vrt na prostem. 20.45: «Jutri bodo ljudje», Myrna Dell.
Letni kino v Ul. F. Severo. 20.30: «Na morju se leskeče...» Boby Breen.
Letni kino Rojan. 19.45: «Zvezna država».
Letni kino Brocchetta. 20.45: «Življenje Markantonija in Kleopatre».
Letni kino del Ronco. 20.45: «Notorius».
Gledališče na gradu. 21.00: «Kresnica».

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 15. septembra se je v Trstu rodilo 10 otrok, umrlo je 8 oseb in porok je bilo 14.

Poročili so se: uradnik Rinaldi Vulcani in uradnica Elda Vodopia, uradnik D'Ambrosi Danilo in uradnica Isabella Romano, fotograf Italo Pino in gospodinja Pison Cesira, inštalater Stelio Bresaz in delavka Nives Del Negro, agent civilne policije Livio Jakin in gospodinja Matilde Leban, uradnik Mario Luin in frizerka Bruna Cappel, uradnik Luigi De Martini in uradnica Vera Remonti, mehanik Gualtiero Zian in gospodinja Amalia Mariccioli, rudar Albino Rust in služkinja Danila Sonc, agent civilne policije Umberto Forza in gospodinja Karmela Peric, uradnik Ricciotti Ferialdi in uradnica Maria Zanin, sladkičar Giuseppe Falzari in delavka Antonia Bartole, agent civilne Dino Duscovich in uradnica Albina Gombač, mizar Eugenio Crasso in gospodinja Emilia Barbieri.

Umrli so: 82-letna Lucia Rubissa vd. Mazzaria, 65-letna Anna Della Valle vd. Giuduci, 59-letna Josipina Znideršič vd. Mishelini, 52-letni Carlo Bonazza, 45-letni Giuseppe Ferri, 75-letni Alojz Jazbec, 20 minut stara Mariagrazia Bevilacqua in 57-letni Carlo Abram.

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA
(Oddaja na srednjih valovih 212,4 m ali 1412 kc)

SOBOTA 16. 9. 1950.

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 7.15: Jutranja glasba.
12.00: Lahek opoldanski spored; 12.30: B. Smetana: «Vltava»; 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 13.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda; 13.15: Poje baritonist Konrad Grožin - nato lahka glasba; 13.45: Gospodarski pregled (ital.); 14.00: Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana; 14.30: Pregled tiska v ital.; 14.45: Pregled tiska v slov.
17.30: Popoldanska glasba; 18.00: Pionirska ura (ital.); 18.30: Lahka glasba; 18.45: Poročila v hrvatšcini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital.; 19.30: Napoved časa - poročila v slov.; 19.45: Partizanske pesmi; 20.00: Hrvatski kulturni pregled (hrv.); 20.30: 20.30: Pesmi jugoslovanskih narodov; 20.45: Politični pregled (sl.); 21.00: Veder sobotni večer: Vesela kronika (slov.); 21.30: Vedra glasba jugoslovanskih skladateljev; 22.00: Človeštvo na pohodih (ital.); 22.15: Franz Liszt: Preludiji; 22.30: Plesna glasba; 23.00: Zadnja poročila v ital.; 23.05: Zadnja poročila v slov.; 23.10: Objava dnevnega sporeda; 23.15: Melodije za lahko noč; 23.30: Zaključek.

LJUBLJANA, MARIBOR in rel. postaja NOVA GORICA
(Oddaja na valih 327,1; 188,8; 212,4; 202,1 m.)

SOBOTA 16. 9. 1950.

5.00: Jutranji pozdrav; 5.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda; 5.30: Zabavna solistična glasba; 5.50: Jutranja telovadba; 6.00: Napoved časa, poročila in radijski koledar; 6.10: Jutranji koncert.
12.00: Opoldanski koncert; 12.30: Napoved časa in poročila; 12.40: Pisan spored jugoslovanske narodne in umetne glasbe - vmes ob 13.00: Mladinska oddaja; 14.00: Zabaval vas bo Veseli kvintet; 14.30: Kulturni pregled; 14.40: Vokalni orkestri igrajo zabavno glasbo; 15.00: Napoved časa in poročila; 15.10: Glasbena medigra; 15.15: Fizkulturni pregled.
18.00: Hrvatska zabavna glasba (Prenos iz Zagreba); 18.30: Oddaja za pionirje; 18.50: Skladbe za mladino; 19.00: Napoved časa in poročila; 19.15: Novosti iz naše diskoteke; 20.00: Tedenski zunanje-politični pregled; 20.15: Glasbena medigra; 20.20: Slovenska narodna glasba (Prenos v Zagrebu); 20.50: Veder večerni spored; 21.30: Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana; 22.00: Prenos poročil Zvezne postaje Beograd; 22.15: Za ples in razvedrilo; 23.30: Poročila; 23.35: Konec oddaje.

Potovalni in turistični urad
«ADRIA-EXPRESS»
TRST Ul. F. Severo 5 B Telefon 29-243

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1/II. nadst. - Telefon 11-32

SPOR V TRŽIŠKI TOVARNI OLJA PONOVNO STOPA V OSPREDJE

Delavci pripravljeni rešiti spor s široko zasnovano akcijo

Na sestanku potrjena pravilnost ravnanja od same zasedbe tovarne pa do danes

Vprašanje rešitve spora, ki je že pred meseci nastal med delavci tovarne olja v Tržiču in delodajalci, ki so sklenili odpustiti z dela precejšnje število delavcev, stopa v zadnjem času spet nekoliko bolj v ospredje. Že v včerajšnji številki smo pisali, da je tudi notranja komisija podjetja SELVEG na svoji seji sklenila, da se morajo oblasti resneje pozanimati za rešitev razmer, v katerih se že toliko časa nahajajo delavci v oljarni.

Danes smo v zvezi s sporom, ki je med delavci in delodajalci še neporavnan, izvedeli, da so se na povabilo tovarniškega odbora za agitacijo v tovarni olja Luzzatti sestali delavci tega podjetja ter razpravljali, kako najti pot za čimprejšnjo in čimboljšo rešitev spora.

Zbranim je najprej spregovoril Grassi, ki je še enkrat obudil spomin na celoten potek spora ter ravnanje delavcev v tem težkem trenutku. Sledila je razprava, v kateri so sodelovali skoraj vsi delavci. Oni so bolj kot vsi drugi potrdili pravilnost ravnanja agitacijskega odbora. Priznali so, da je bilo dejstvo, da so delavci tovarno zasedli ter jo toliko časa branili pred svojimi sovražniki, popolnoma logičen zaključek pravilne linije, ki je vedno bila in bo najostrejša borba proti socialnemu izkoriščanju in zapostavljanju. Kot je znano so morali delavci opustiti misel na nadaljnjo zasedbo tovarne, ker so oblasti s policijskimi silami prisilile delavce, da so se umaknili, vendar pa jih niso mogli prisiliti, da bi borbo opustili. Prav zato je v njih še vedno živ borben duh kakor tudi odločnost, da kar najbolj pravično izbojujejo hudo borbo.

Ker pa je za uspešno akcijo potrebno razširjeno vodstvo, so na sestanku soglasno sklenili, naj se v agitacijski odbor vključijo novi člani, iz njih srede pa izvoli delegacija, ki bo odšla na posvet k prefektu. Popolnoma upravičeno so delavci ob tej priliki tudi obsodili ravnanje pokrajinskih in osrednjih oblasti, ker niso sklicale potrebne sestanke na ministrstvu za delo, ki bi neovomno pripomogli k uspešnejši rešitvi spora.

Sprejet je bil nadalje sklep, naj se k tej akciji pritegnejo tudi druge sindikalne organizacije ter skupno z vsemi tovarniškimi in podjetniškimi kolektivi posredujejo pri odgovornih oblasteh, da se bo spor, ki se vleče že toliko mesecev, poravnal in da bodo delavske družine, ki so v tem sporu najbolj prizadete, lahko bolj svobodno in sproščeno zadihale.

Vse naše simpatije so na strani pravične borbe, ki jo vodijo delavci. Zato je na njihovi strani tudi vsa moralna podpora delovnih množic obeh naročnosti teh krajev. Obenem jim želimo, da vztrajajo kar najodločneje v tem sporu, ki ni samo spor, zadevajoč interese delavcev tržiške tovarne olja, ampak predstavlja po svoji razredni vsebini dejansko borbo med kapitalom in delavci, ki ne morejo in ne smejo odnehati, ne da bi pri tem škodovali interesom vsega delavskega razreda naše pokrajine.

Od danes naprej jesenski urnik za trgovine

Zveza trgovcev goriške pokrajine sporoča, da stopi v soboto 16. septembra v veljavo nov jesenski urnik za trgovinsko obratovanje, ki pride v poštev za vse občine goriške pokrajine, po vzpostavljenem zakonu št. 19681 12. septembra 1949 leta.

Naslednji je urnik za posamezne prodajalne: pekarne od 6.30 do 12.30 in od 16 do 18; mlekarne od 7 do 12.30 in od 16.30 do 19; jestvine in drogerije od 8 do 12.30 in od 16.30 do 19; manufakturne, opremebne, razni industrijski izdelki in še ostale trgovine, ki jih nismo omenili od 8.30 do 12.30 in od 15 do 19; železnine in kovine od 8.30 do 12.30 in od 14.30 do 18.30; sadje in zelenjava od 8 do 12.30 in od 15.30 do 19; prodajalne kuriva, lesa in gradbenih izdelkov od 8 do 12 in od 13.30 do 17.30; prodajalne motorjev, avtomobilov in nadomestnih delov od 8 do 12 in od 14 do 18; prodajalne koles in nadomestnih delov od 8 do 12.30 in od 15 do 18.30; za tržiško občino od 8.30 do 12.30 in od 15 do 19; cvetličarne od 8 do 12.30 in od 15 do 18.30; slaščičarne (brez dovoljenja) ali pridružene pekarnam od 7.30 do 12.30; urnik trgov sadja, zelenjave in rib urejujejo posamezne občine.

V nedeljah, praznikih in polpraznikih bodo vse trgovine zaprte ves dan, razen pekarn in mlekarn, ki bodo zaprle ob 12.30; trgovine zelenjave in sadja pa eno uro potem ko bodo pokriti trgi zaprti, v polpraznikih pa ob 12.30; cvetličarne ob 12 in slaščičarne kot v vsakdanjih dneh.

Knjigarne in papirnice bodo med šolskim letom in poukom lahko odprle pol ure pred pričetkom pouka.

Omenjene trgovine se bodo morale strogo ravnati po zgoraj navedenem urniku in ne bodo smele predčasno odpirati ali prepozno zapirati.

V posebnih tržnih dneh, sejmih ali pred praznikom bodo lahko trgovine nepretrgoma odprte ne glede na urnik.

V sobotah in ob zapovedanih praznikih bodo lahko trgovine podaljšale svoj večerni urnik za pol ure.

Omenjeni urnik je veljaven do 15. novembra tega leta.

Zdrsnilo se ji je po lestvi

V četrtek popoldne je kmetica Katarina Furlan iz Ločnika šla na bližnji senik po seno, da bi nakrmila živino. Ko je stopala po malo varni lestvi navzdol se ji je spodtaknilo in je padla v zrak. Prvi so ji pritekli na pomoč domačini, ki so poskrbeli da jo je rešilni avto Zelenega križa pripeljal do bližnje bolnice. Zdravniki so ugotovili, da se je hudo ranila v hrbtenico ter upajo, da si bo v 40 dneh opomogla, če ne nastanejo druge komplikacije.

Popikali so ga čmrlji

Kot običajno je kmet Benedetič Andrej prišel iz Jugoslavije v Italijo, da bi obdeloval ono zemljo, ki je po priključitvi ostala tostran meje. Lotil se je pogumno dela, ker je bilo že pozno. Nenadoma prileti nanj cel roj čmrljev, katerim se ni mogel revček izogniti. Popikali so ga prav pošteno. Andrej bi si ne mogel pomagati, če bi mu ne pritekli na pomoč kmetje s sosednih njiv. Poklicali so rešilni voz Zelenega križa, ki ga je pripeljal v bolnico pri Rdeči hiši. Tu so ga obvezali in razkužili one rane, ki so jih čmrlji povzročili. Ker je imel Benedetič v Podgori sestro, so ga začasno pripeljali k njej. Ne ve se ali bo moral že danes spet v Jugoslavijo.

Posvetovalna seja v zvezi s prosto cono

Predvčerajšnjim se je pod predsedstvom dr. Potercia sestala v uradih Trgovinske zbornice posvetovalna komisija, ki je razpravljala o vprašanjih proste cone. S tem sestankom je prenehala daljša doba poletnih počitnic. Komisija je razpravljala o nekaterih obrtniških strokah in že obstoječih industrijah. Nadalje so pretresali nove ukrepe v zvezi z razdeljevanjem blaga potrošnikom proste cone. Tudi industrije slaščic zborovalci niso zanemarili, temveč so z zanimanjem ugotavljali in rešili vprašanje dobave sladkorja. Sporazumeli so se tudi o ceni sladkorja, ki bo v prodaji potrošnikom.

Še o dogodku v podgorski predilnici

Ravnatelj dejansko pretepel delavca

Že v včerajšnji številki našega lista smo na kratko in z nepopolnimi podatki objavili vest, da je ravnatelj podgorske predilnice pretepel delavca ter mu pri tem prizadejal tako močne telesne poškodbe, da se je moral zateči po zdravniško pomoč.

V ponedeljek ob 11.30 je ravnatelj podjetja Cainossi iz neznanega razloga sunil delavca Fanti Davida tako močno v rebra, da je moral takoj oditi k zdravniku. Pri pregleda mu je ta ugotovil, da ima zlomljeni kar dve rebri. Fanti je med delavci znan kot dober delavec, saj ga zelo dobro poznajo, ker je v podjetju zaposlen že 19 mesecev. Ima družino z dvema otrokoma.

O dogodku so delavski zastopniki obvestili tudi prefekturo ter Zvezo industrijcev. Enako so o dogodku obvestili lastnika podjetja Tognella, da bo vedel kakšnega biriča si je izbral za nadzorstvo nad svojimi delavci.

Brezsrčno dejanje

Olga Blasica iz S. Petra št. 368 (Jugoslavija) ima tostran meje v Italiji blizu bolnice precejšen kos zemlje, na katerega je posadila okoli 140 sadik zelja. Sadike so se v zemlji kar dobro prijele in vse je kazalo, da bo gospa Olga pospravila lep pridelek zelja. Toda ni bilo tako, kajti našel se je brezsrčen človek, ki je vse rastlinice izpulil in s tem uničil ves pridelek.

Pravila o prometu je treba spoštovati

Že več dni kroži po mestu patrola, ki skrbi za red in spoštovanje prometnih ter cestnih predpisov. Gre namreč za izvajanje posebnega paragrafa o prometnem pravilniku, ki prepoveduje uporabljanje zvočnih signalnih naprav, preveliko brzino in ki kaznuje motoriste in avtomobiliste, ki z oglušujočim brnenjem motorja povzročajo prevelik ropot.

Tudi v okolici so karabinerji, ki skrbijo za pravilnost prometa, stalno na delu.

KINO

VERDI, 17: Bikoborka», E.
VITTORIA, 17: «Koga boš puljubila », I. Haver;
CENTRALE, 17: Verige», A. Nazzari;
MODERNO, 17: «Telefonistka Bele hiše», D. Durbin;
EDEN, 17: «Aloma v južnih morjih».

Zborovanja za poljedelsko propagando v goriški pokrajini

Nadzorništvo za poljedelstvo je določilo, naj se od 24. septembra pa do 15. oktobra skličejo posebna zborovanja v raznih delih goriške pokrajine za poljedelsko propagando. Namen sestanka je prikazati kmetom in poljedelcem napredek nove tehnike, ki je omogočil zboljšanje na poljedelskem polju.

Navajamo spored teh zborovanj: V nedeljo 24. septembra ob 11 v Dolenjih v Brdih, Rurars v Dolenjih, Brazzano, Krmin, Borgnano, Medea in Foljan; v ponedeljek 25. ob 20: S. Lorenzo, Moraro, Corona, Fratta in Cave di Selz; v nedeljo 1. oktobra ob 12: Kopriva, Moša, Marjano Romans, Versa in Vilese; ponedeljek 2. oktobra ob 20: Ločnik, Steverjan, Pevma, S. Rok in Vermeljan; torek 3. oktobra ob 20: S. Polo iz Tržiča; nedelja 8. oktobra ob 11: Fara, Ronki, Gradiška, Tržič, Turjak in S. Kancjan; ponedeljek 9. oktobra ob 20: Standrež pri Gorici, S. Peter ob Soči, Caseljan, Reljan in Redipulje; torek 10. oktobra ob 20: Staranzano, Pieris, Aris pri Tržiču in Saleschiano; nedelja 15. oktobra ob 11: Sovodnje, Grič tretje armade, S. Mihel na Krasu, S. Martin, Doberdob ob jezeru in Jamlje.

Ni določen še dan zborovanja v Skocijanu gospodarstvu Bennati, Isola Morosini, Boscat, Gradežu in Fossolonu.

Nenadna slabost

21-letna Sarto Cleris, ki je včeraj na trgu prodajala kot običajno ribe, je nenadoma zaradi slabosti padla na tla in se pri tem ranila na raznih delih telesa. Poklicali so Zeleni križ, ki je Sartovo odpeljal v bolnico Brigata Pavia, kjer so jo pregledali in jo obvezali.

Imeli bomo prenovljen kino

Minilo je že mesec dni, odkar so v Kopru začeli popravljati kinodvorano. To delo je bilo potrebno in tako bomo imeli v kratkem udobno dvorano, ki bo kolikor toliko odgovarjala krajevnim razmeram.

V času popravljanja je kinopodjetje organiziralo predstave na odprtem, skoro bi rekel primitivnem prostoru na obali ob kopališču. Če bi bilo za stvar vsaj nekaj več zanimanja bi podjetje dobilo lahko lepši prostor oziroma bi sedanjega lahko lepše uredilo. Nekateri gledalci pri sedanjem stanju letnega kina ne morejo slediti predstavi, ker ne vidijo platna. Pričakujemo, da bo prihodnje leto dobil poletni kino pripravnejše prostore, oziroma, da bo letošnji prostor pravilno urejen. Delavci in nameščenci, ki si žele po celodnevnem delu malo razvedrila, vsekakor zaslužijo, da imamo v kinu na razpolago udoben prostor.

Vrhu tega bo treba polagoma misliti na to, da dobimo v Kopru kinodvorano, ki bo odgovarjala v prvi vrsti akustičnim zahtevam. Največja važnost je pač to, da je pri sedanjem načinu govorečih filmov razločno slišati izgovorjavo, odnosno petje igralcev. V sedanji dvorani, ki ni bila zgrajena po strokovnjaških načelih, pa glasovi verjetno večkrat odmevajo, tako da je težko razločiti besede oziroma petje filmskih igralcev in pevcev. Morda pa je tudi napaka v kinoaparatih.

Vsekakor bo imela sedanja kinodvorana po obnovi docela drugo lice. Preurejen bo strop dvorane, stranski zidovi bodo na novo ometani in pobarvani kar bo izboljšalo tudi higiensko stanje prostora.

S tem v zvezi pričakujemo, da nam bo naše filmsko podjetje «Globus» preskrbelo čim boljše filme, ki bodo obiskovalce filmov razveselili ali pa tudi kaj naučili.

Končno hočemo omeniti, da je želja večine obiskovalcev kina ta, da bi bili v bodoče sedeži numerirani in da ne bi bilo treba tu in tam v kinu stati vso predstavo, kar pomeni dobri dve uri. Za naše mesto bi bil to najbolj prikladen način

Okrajni plenum ZAM

Danes ob 8.30 bo v mali dvorani koprskega gledališča okrajni plenum Zveze antifašistične mladine. Na plenumu bodo delegati razpravljali o vključitvi ZAM v SIAU in pregledali uspehe in pomanjkljivosti svoje organizacije.

IZGUBLJENA PROMETNA KNJIŽICA

Mihael Bacci iz Izole je izgubil prometno knjižico za motorno kolo NSU. tip. 175, evidenčna tablica STT 136.

Prosi poštenega najditelja, da izroči najdeno na naslov: tov. Slavko Jerman, Puče - Planjave št. 18.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

BERTOKI

O nekaterih pomanjkljivostih pri gradnji zadružnih domov

O uspehih pri gradnji zadružnih domov smo že mnogo govorili, zato bomo v naslednjem pregledali nekaj pomanjkljivosti v organizaciji dela.

Leta 1949 so se pričela pripravljalna dela za gradnjo zadružnega doma v Bertokih. Delavci in kmeti tega sektorja so vsestransko sodelovali pri teh pripravah. To je bil znak, da so vsi ljudje z navdušenjem pozdravili pričetek gradnje tega gospodarsko tako važnega poslopja.

Že v samem začetku dela so osnovne organizacije Ljudske fronte pokazale premalo zanimanja, vendar sta dobra volja nekaterih tovarišev in njihovo konkretno delo veliko pripomogli pri mobilizaciji prostovoljne delovne sile. Številna prostovoljna udeležba ljudstva je postopoma prenehala tako, da danes lahko rečemo, da je organizacija dela popolnoma za nič. Osnovne organizacije Ljudske fronte tega sektorja iščejo vzroke takemu stanju vse drugje kot bi bilo potreba. Pogledati bi morale na svoje lastne napake. Ker tega niso napravile, jih bomo našteli v naslednjem.

Prva pomanjkljivost je bila, da Fronta na vasi ni prevzela takoj v začetku direktnega vodstva gradnje v svoje roke. Osnovne organizacije Fronte so premalo obravnavale vprašanje organiziranja delovne sile in zbiranja denarnih sredstev. Najvažnejše vprašanje pa je bilo to, da je iniciativni odbor za gradnjo zadružnega doma izdelal svoj plan delovne sile, katerega sta se držali le dve osnovni organizaciji Fronte: Bertoki - Sermin. Nedeljsko množično prostovoljno delo, ki je od kraja zelo dobro uspevalo je za daljšo dobo popolnoma izostalo.

Take in podobne napake so se dogajale in se še dogajajo, in to ne samo v Bertokih temveč tudi v nekaterih drugih vaseh. Skoro smešno je, da za neuspela dela iščejo nekateri izgovorov, češ da ljudje nočejo sodelovati. Take trditve izpodbija dejstvo, da so v Bertokih s pravilno mobilizacijo imeli na prostovoljnem delu do 100 in še več ljudi. Zaradi tega je nujno da Fronta na vasi odpravi svoje pomanjkljivosti in jih nadomesti z resnim in pozitivnim delom.

Zadružni dom v Bertokih mora biti po planu dograjen do konca leta 1950. Potrebno je, da osnovne frontne organizacije tega sektorja pričnejo z novim delom. Najnujnejše je vprašanje organiziranja strokovne delovne sile, zidarjev in tesarjev, katere bo Fronta lahko dobila iz svoje rezerve med kmeti, ki niso stoodstotno zaposleni na kmetijah in so obenem vešči zidarskega dela. Druga naloga Fronte je organiziranje prostovoljnega dela. Ne zadostuje, da se postavi sklep, treba je istega spraviti tudi v življenje. Prav tako frontna organizacija ne sme zanemarjati nedeljskega prostovoljnega dela, ki veliko pripomore v našem tekmovanju.

Tudi mladina naj pri gradnji doprinese svoj delež. Nujno je, da se ustanovi mladinska delovna brigada, ki bo v skupinah dnevno pomagala pri gradnji zadružnega doma.

Važno vprašanje je tudi zbiranje denarnih sredstev, kar bo dalo dobre uspehe, če bo Fronta znala vzgojno postaviti pred ljudi to vprašanje.

Kljub temu, da je bila do sedaj organizacija dela pomanjkljiva, je precejšnje število ljudi, ki so ogromno dali pri gradnji zadružnega doma. Take ljudi je treba nagraditi in pohvaliti, ker bo to v vzpodbudo za nadaljnje množične prostovoljne delovne akcije pri gradnji.

Obstajajo vse možnosti in pogoji, da lahko izpolnimo naš plan, to je zgraditev zadružnega doma v Bertokih še v tem letu. Osnovne frontne organizacije naj odločno in živo poprimejo za delo pa bomo ob koncu leta lahko slavili novo in veliko delovno zmago v naši vasi.

Na ogled mednarodnega velesejma

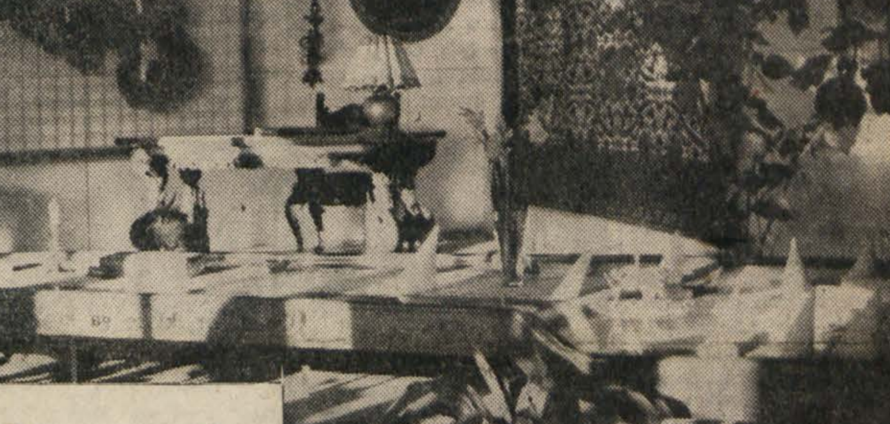

v Zagrebu

Tudi prebivalci našega okrožja bodo imeli priložnost obiskati letošnji Zagrebški velesejem in si ogledati gospodarsko sliko razvoja, rasti in moči narodov nove Jugoslavije, ki kljub vsem oviram uspešno gradijo socializem.

Kot znano bo letošnji Zagrebški velesejem od 23. 9. do 8. 10. Pripravljalni odbor za obisk Zagrebškega velesejma v Kopru organizira v ta namen kar 6 obiskov. Prvi obisk bo 22. 9. s povratkom 25.9., drugi 24. 9. s povratkom 27. 9., tretji 26. 9. s povratkom 29. 9., četrti 28. 9. s povratkom 1. 10., peti 30. 9. s povratkom 3. 10. in šesti 2. 10. s povratkom 5. 10.

Prevozi iz Kopra do Divače bodo s kamioni, od tam do Zagreba in nazaj z vlakom, ker je uprava Jugoslovanskih železnic dala na razpolago pet železniških voz. Za hrano in prenočišče je preskrbljeno. — Skupni stroški s prevozom vred so 950 din na osebo. Lahko rečemo, da je to skoro zastonj, ker je v tem všteto štiridnevno potovanje, hrana in prenočišče. Vpisovanje je pri okrajnih odborih SIAU, Enotnih sindikatih, AFZ in Zvezi Italijanov, ali pri krajevnih odborih gornjih organizacij. Vpisovanje se je že pričelo. Znesek 950 din je treba vplačati takoj ob vpisu.

OSNUTEK LEPAKA ALBINA ROGLJA IZ LJUBLJANE ZA GOSPODARSKO RAZSTAVO V KOPRU, KI JE PREJEL DRUGO NAGRADO

Izročitev prehodne zastavice ZPP v Gažonu

V Gažonu bo prihodnjo nedeljo dne 17. t. m. popoldne svečana izročitev zastavice krajevni skupini Zveze primorskih partizanov v znak priznanja za njeno sodelovanje pri prostovoljnih delih na Rižanski cesti, kjer se je ta skupina izkazala kot ena najboljših. Zastavico ji poklanja okrajni odbor ZPP.

Pri tej proslavi bodo nastopila razna okoliška prosvetna društva, sodelovale bodo tudi godbe in po končanem kulturnem sporedu bo ljudsko rajanje.

Pripravljalni odbor vabi vse okoliško ljudstvo, zlasti nekdanje partizane k čim večji udeležbi.

Tinjančani popravljajo cesto proti Škofijam

Zadnje dni so Tinjančani dobro poprijeli za delo pri popravilu ceste, ki veže Tinjan s Škofijami. Že dolgo časa so imeli to delo v načrtu, toda obilica domačega dela jim ni dopustila, da bi bili načrt izvedli. Kakor hitro so opravili najbolj nujna domača dela so sklenili, da bodo pričeli s popravili omenjene ceste, ki mora biti popravljena najkasneje do letošnje trgatve, da bodo po njej lažje vozili domov grozdje in druge pridelke.

Z delom so pričeli v avgustu in prispevali veliko število delovnih ur. Tako so samo zadnjo soboto, nedeljo in ponedeljek žrtvovali nad 490 prostovoljnih ur. Predvčeranjem pa je sodelovalo pri delu 72 domačinov ki so napravili nadaljnjih 450 ur.

Za njimi ne zaostajajo prebivalci iz Škofij, ki ne popravljajo samo ceste, ampak gradijo tudi zadružni dom. Za zgraditev tega dajejo vse sile samo da bo preje dokončan. Z novim domom bodo Škofije za svoj gospodarski kulturni razvoj zelo mnogo pridobile.

Kakor Tinjančani so delavni tudi člani SIAU iz bližnjega kraja. Sodelovalo je 110 prostovoljcev, od katerih je napravil vsak od 8 do 12 ur, tako da so vsi skupaj dali nad 900 delovnih ur.

Pri vsem moramo omeniti še to, da so Tinjančani sodelovali tudi pri cestnih delih na Rižani. Vse to nam dokazuje, da so vselej pripravljeni žrtvovati se za skupnost.

V Sv. Petru gradijo zadružni dom

Domačini v Sv. Petru so se zavzeli, da morajo zgraditi zadružni dom v svojem kraju, in sicer preje kot prebivalci v Novi vasi. Za dosego tega cilja navdušeno tekmujejo pri delu.

Tako so opravili Sv. Peterčani od 24. julija naprej nekaj nad 1.200 ur prostovoljnega dela. Ves ta aktiv so uporabili pri gradnji zadružnega doma. V prvi vrsti so nakopali več metrov stavbenega kamenja in pripravili še drugi gradbeni material. Kot najboljši in najbolj požrtvovalni delavci so se pokazali Celiga M., ki je napravil v tem kratkem času 59 delovnih ur, dalje Mih. Delbello in Mahnič Jože, ki sta napravila 40 odnosno 80 ur.

O uspehih vsega dela vodijo pri gradnji doma grafikone, ki vzpodbujajo prostovoljce in ostalo prebivalstvo k delu za prekoračenje plana. Po načrtu je določeno tako, naj bi vsak za delo sposoben vaščan opravil 80 ur prostovoljnega dela. Glede na to, da so zgoraj imenovani že do danes dovršili navedeno število delovnih ur so prekoračili prevzete obveznosti za 60 odst..

Od svoje strani so imele članice ASIZZ našega kraja predvolivni sestanek, ki so se ga udeležile polnoštevilno. Če upoštevamo, da se je pretežna večina naših žen na ta ali oni način udeležila narodnoosvobodilne borbe, oziroma sodelovala pri množični vstaji istrskega ljudstva, ni čudno, da se danes organizacijo ASIZZ lahko smatra kot eno najpomembnejših množičnih organizacij in da se zaradi tega žene upravičeno zanimajo za to, katero od svojih tovarišic bodo izvolile v odbor svoje osnovne organizacije.

Na tem sestanku so izvolile žene pripravljalni odbor, ki bo pripravil množični sestanek in ki bo s svojim propagandnim delom delal na to, da se bodo tudi žene v Sv. Petru, kakor v Smarjah in mnogih drugih vaseh, udeležile volitev 100 odst.

IZGUBLJENA OSEBNA IZKAZNICA

Tov. Hrvatin Stanislav iz Kort je 13. t. m. izgubil na poti iz Kopra v Korte osebno izkaznico. Najditelja prosi, da izroči najdeno na KLO Korte.

Pričetek pouka na Kmetijski šoli v Škocijanu

Na Kmetijski šoli v Skocijanu bodo 27. septembra sprejemni izpiti, 1. oktobra pa se bo pričel redni pouk. Dijaki morajo vložiti pri ravnateljstvu šole prošnjo kolkovano z 9 din, kateri je treba priložiti krstni list, zadnje šolsko spričevalo in potrdilo krajevnega ljudskega odbora o družinskem stanju prosilca.

Josip Jurčič — Janko Kersnik

ROKOVNJAČI

ZGODOVINSKI ROMAN

44.

To ravnanje pa je natančno in plodovito preiskavanje bolj oviralo nego pospeševalo.

Poljak je imel svoje pričanje o tej stvari, a od onega dne, ko je bil s komisarjem na Paleževini, ni govoril več tako rad in tako pogosto o rokovnjačih, in še celo, ko so mu dali od vlade nekaj vojakov na Kolóvec na razpolaganje, da ujame kakega onih roparjev, se ni lotil s posebnim veseljem tega dela in tudi do sedaj še ni bil prav nič dosegel.

Po obedu pri sodniku so vstali gospodje in šli na kratek sprehod iz mesta; Poljakova mati in mlada njena snaha sta ostali doma.

Stara gospa Poljakova je bila izobražena, blagodušna žena naravnega, skoro preprostega vedenja, ki si je takoj pri svojem prihodu pridobila srce mlade neveste, tako sta že zdaj, ko sta se komaj poldrugi dan poznali občevali odkrito in zaupno kakor mati in hči.

Govorili sta danes, in to je čisto naravno, največ o Stefanu. Prvi kakor drugi je bil vendar on najdražje, kar sta imeli na svetu.

«Ah, mati, glejte, niti vi niti Stefan mi še nista povedala nič o drugem vašem sinu; pisali ste mi o njem, pa tako, da nisem vedela, je li še živ ali mrtev. Oh, mati, nikar ne bodite hudi, ako sem vas žalila s tem vprašanjem!»

Tako je začela mlada žena po kratkem premolku, ki je bil nastal v njunih pogovorih, ter je tako boječe in skrbljivo sklenila svoje vprašanje ko je zapazila, da je pri prvih njenih besedah tuge poln izraz prevlekel materino lice.

«Ne, ne, Rezika!» reče stara gospa, «kako morem biti žaljena? A ta spomin me vselej pretrese, dete moje! Verujem, da s teboj Stefan o tem ni hotel govoriti, pa vedeti moraš! Tudi Stefan ti bo o priliki vse povedal, kar mu je znano. Žal, da on o tem tako malo gotovega vé kakor jaz.»

Rekoč je starka sklenila roki in pogledala z mokrim očesom skozi okno tja čez šumečo Bistrico proti strmi gori onkraj nje, kjer se je lahka megla polagala čez gosto gabrovo grmovje.

«Pustiva te žalostne spomine, mati! Žalostni morajo biti, to vidim, — torej pustite jih, mati! Stefan mi bo vse povedal!»

Pri teh besedah se oklene Rezika matere; a ta jo bridko smehljaje zavrne ter de je:

«Bolje bo, ako ti jaz povem vse; s Stefanom o tej stvari tudi nisva enakih misli; zato ga pozneje lahko vprašaš in potem boš sama sodila!»

Mlada žena ni dalje ugovarjala; sedla je zopet na stol k materi.

«Kakor veš,» je pričela starka svoje pripovedovanje, «sem se jaz omožila z očetom tvojega moža kot vdova. Stefan je moj sin iz drugega zakona. Prvi moj soprog, in to ti je tudi že znano, je bil general Basaj. Rodil se je tu blizu Kamnika, bil je namreč kmetskih staršev sin iz Komende; omožila sem se, stara že skoro štiri in dvajset let, a moj soprog že več kakor dvakrat toliko. Umrl je, ko je bil moj sin še jako mlad in zapustil nama je toliko, da sem brez skrbi živela in sina Ferdinanda lahko dobro vzgojevala. Imela sem ono malo posestvo na Spodnjem Stajerskem, kjer še sedaj vedno bivam, in tam sem se seznanila tudi z inženirjem Poljakom, ki je postal drugi moj soprog. Stefan, sin njegov, je osem let mlajši od svojega polbrata Ferdinanda. Ta je moral kmalu v šole in postal je iz svojega veselja in nagiba inženir. Bil je v raznih službah in končno je bival nekaj časa v Celju. To je bilo pred desetimi leti. Obiskoval me je večkrat, — postala sem bila namreč zopet vdova in drugi moj sin, Stefan, se je učil še ne Dunaju — a naenkrat se je zgodilo nekaj strašnega in od tedaj svojega Ferdinanda nisem več videla.»

Umolknila je pri teh besedah ter obraz zakrila z rokama. Tudi mlada žena je čutila, da morajo biti to bridki spomini, ki pretresajo mater.

Čez nekoliko trenutkov je nadaljevala stara gospa:

«Moj sin Ferdinand je bil v vseh svojih podjetjih jako samostojen in svojevoljen, tako da tudi meni o mnogih spremembah, ki jih je glede svojega službovanja sklepal in izvrševal, ni besedice prej naznanil. Tako sem tudi šele po okoliših zvedela, da se je moj sin zaročil s hčerjo nekega nižjega uradnika v Celju. Čakala sem od dne do dne poročila od njega o tej zadevi, a niti pisma niti njega ni bilo. Kar mi prinese Stefan, ki se je ravno vračal z Dunaja na počitnice, grozno novico, da so Ferdinanda v Celju zaradi tatvine zaprli. Dejali so, da je ukral prijatelju svojemu, nekemu nadlajtnantu Brnjaču pet sto tolarjev, in te so pri hišni preiskava v njegovi shrambi našli. Tudi Brnjač je pričal proti njemu. A vendar ga niso obsodili, ampak — saj veš, ljuba moja, ali spominjaš se morda še malo, kako silno so potrebovali pred desetimi leti vojakov in kako so vse pobirali, kar so mogli, kajti Francoz je stal pred durmi — in tako so tudi mojega Ferdinanda brez sodbe, ali je kriv ali ne, vtaknili med vojake in moral je na Laško. Čez tri mesece pa je prišla zopet vest o njem in še hujša nego druge; dezertiral je, lovili so ga povsod; od onega časa pa nisem čula besedice več o njem in tudi danes še ne vem, je li še živ, je li mrtev. Ali naj bo, kar hoče, ljubim ga še tako kakor nekdaj in, ko bi ga še enkrat videla, stisnila bi ga k sebi z vso ljubeznijo, da bi moral pozabiti vse bridkosti in nesreče, ki jih je prebil do sedaj! Ljuba moja, jaz, nikdar nisem mogla verovati in še danes ne verujem, da je Ferdinard kriv onega zločinstva!»

Nadaljevanje sledi

Z RAZSTAVE CESARJA, GROMA, HLAVATYJA, LUKEŽIČA, SAKSIDE IN SPACALA V CELOVCU

Visoko priznanje tujine slovenskim slikarjem iz Trsta

„Čuditi se je treba" je pisal avstrijski list „Neue Zeit", da razpolaga manjšina razmeroma majhnega mesta kot je Trst kar s šestimi tako razvitimi talenti brez vsakih provincialnih potez"

Umetnost je veljavnejša od plemenite misli, zakaj umetnost je bržčas najprepričljivejši tolmač kulturne zmogljivosti in stvarjalne sile nekega naroda. Zato je nihče ne odklanja, akoravno prihaja od idejnega nasprotnika, nihče ne zavira njenega kulturnega in obenem človečanskega poslanstva, razen zakrknjenca, ki si je ustvaril svoj svet, mimo katerega ne priznava več ničesar v življenju.

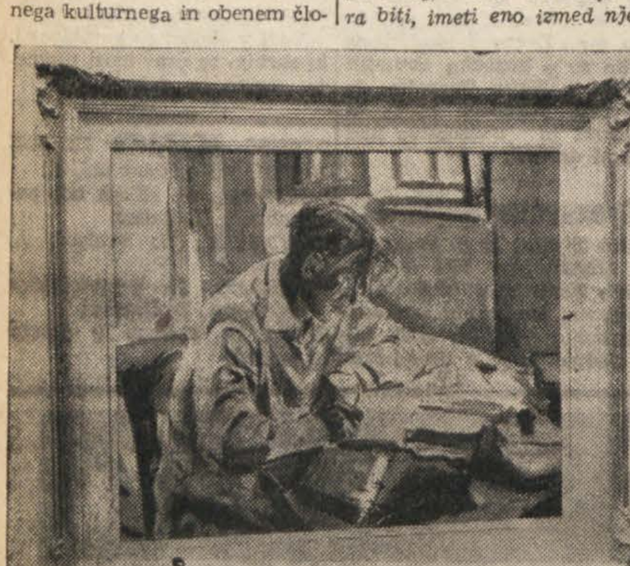

RAZSTAVLJENA SLIKA B. GROMA

Naši slikarski oblikovalci, ki že nad deset dni razstavljajo v Celovcu, se prav gotovo ne bodo mogli pritožiti nad tem, kako so bili sadovi njihove umetniške prizadevnosti sprejeti v celovški javnosti in nad povoljnim odmevom v tamkajšnjem nemškem tisku. Z izjemo kominformističnega lista «Volkswille», so poleg «Koroškega vestnika» vsi celovški listi prinesli daljše kritike o tem kulturnem dogodku. Izognil se mu ni niti skrajno reakcionarno, malone nacistično usmerjeni graški dnevnik «Kleine Zeitung». V svoji posebni izdaji za Koroško in pod naslovom «Pomembna razstava v Kuenstlerhausu» pravi v uvodu: «Noben prijatelj umetnosti bi ne smel zamuditi te razstave. Vtisi, ki jih dobiš, privedejo do spoznanja, da vlada povsod v sodobnem slikarstvu težnja po novih oblikah izražanja in način, kako to pot iščejo in najdejo, stopi prav tukaj zelo značilno na plan. Slovenski prosvetni zvezi moramo biti hvaležni, da nam je posredovala to razstavo».

Pisec članka nadaljuje z obravnavo vsakega slikarja posebej in piše n. pr. o *Hlavatyju*: «*Kot učinkovito nasprotje temu življenjskemu naturelu* (namreč prej ocenjenega slikarja Groma) *izhaja pesniška akvarelna umetnost Roberta Hlavatyja, po poklicu zdravnika, iz visoko talentiranega samoštudija. Njegove slike Kopra so dišeče nadahnjene na papir in očarajo občutja.* Izoblikovane z varčnimi sredstvi, so prav tako učinkovite velemestne tržaške ceste in obe sliki morja. *Da zna biti Hlavaty tudi oblikovalec realističnega življenja, zgrabljivo dokazuje z «Brezposelnimi» in «Trpečimi».*

In dalje o Lukežiču: «*Prav tako avtodidakt je Avrelj LUKEŽIČ, ki se je moral kot mizarski pomočnik odpovedati obisku umetnostne akademije. Iz lastnih moči si je priboril ime prave umetniške osebnosti. Njegovo delo se predstavlja kot sijajna harmonija barv, v katerih svojstveno in dominantno prevladuje luč. Iz njegovih oljnih slik «Sonce v dolini» in «Sonce v Istri» čutiš migljajoči sijaj, ki ti žari nasproti in ki je omamljiv. Z ogromno intenzivnostjo doživetja so privlačne slike «Istrska cesta» in tiho zamišljeni «Povratek». Njegova «Pomlad» z belo cvetečim drevesom ti ugaja kot svetli čudež, iz «Devinskega gradu» ti udarja nasproti dramatična sila. Mnogostranost umetnika se kaže poleg ubranega «Tihožitja» posebno iz dražestnega «Portreta deklice» in iz izrazite slike «Moj oče».*

Ob enako ugodni oceni ostalih slovenskih umetnikov iz Trsta zaključuje list sestavek s poudarkom, da bo «znamenita razstava odprta do 15. septembra».

Najvestneje je pretehtal razstavljena dela in njihove avtorje tenkočutni celovški kritik *M. Guettenbrunner* v tamkajšnjem tedniku «*Die Einheit*». Obširno oceno je načel z zahvalo Slovenski prosvetni zvezi, «ki nam je pokazala sadove slovenske zemlje onstran Karavank» ter ob koncu zapel pravcato hvalnico *Saksidovim* slikam: «*Hvalimo njegove okrogle, omiljene in jasne oblike, mirno harmonijo njegovih barv. Njegove slike so lepe brez postranskih smotrov. Saksida je čisti estet ustvarjalec lepih stvari. Veselje mora biti, imeti eno izmed njegovih slik v sobi; za zbranost, nasičenje in pomiritev. Saksidove slike so neusahljiva paša za oči.* O *Cesarju*, ki ga imenuje «karakterizatorja množic», pa piše: «*To je silen slikar, ki v nasprotju s Spacalom, učinkuje predvsem z snovnostjo barve in močne črte. On je psihološki portretist, ki slika osebnosti same. Spacal predstavlja*

POGLED NA RAZSTAVLJENA SAKSIDOVA DELA

tipe, Cesar karakterizira množice, plemena. Cesar razlikuje ljudi. V njegovih slikah so imenovani nezmotljiva osebnost: «Igralec Fischer», «Komponist Vrabec», «Slikar Lukežič». Tukaj je vsak posameznik znan v svoji intimnosti, v svojih posebnostih, po strogi karakteristiki tega, kar je enkratno na njem. *Vzporedno s portretom poudarja Cesar tudi v pokrajini osebni moment, medtem ko Spacal slika večnost, Cesar dan in uro, njeno vedno spreminjajočo se igro potez.* Poseben poudarek zaslužijo tudi njegovi «Linotipisti». Tu diši po olju in jeklu, tu ropota in brenči, to je ustvarjeno iz čutne senzacije, iz utripajočega živca».

Konservativni list «*Klagenfurter Zeitung*» karakterizira naših šest umetnikov kot šest individualitet, ki jim «*doživljanje južnih pokrajin in slovansko bistvo dajeta možnost mnogovrstnih oblikovanj*». O Gromu pravi, da se je kljub italijanski šoli izognil italijanskemu futurizmu ter nadaljuje:

«*V njegovih slikah se prikazuje uravnovešeno duševno stanje in sigurne poteze čopiča. Mehko in poezije polno učinkuje realizem v sliki «Borjač moje rojstne hiše», katere ozadje se izlije v nežno idilo. V «Kraški pokrajini» razvršča v nežnem odtenku barv zemeljske zvoke, ki prevladujejo tudi v figuralnih predstavah, kakor bi se morale v južnih svetlobnih valovih otožnega jugoslovanskega temperamenta lomiti*».

Največ prostora so avstrijski kritiki vsekakor posvetili SPACALU kot vidnemu predstavniku socialnega realizma, ki skuša s plemenito primitivnostjo tolmači očesu novovrstne oblike. «*Najmočnejša osebnost*», piše o njem Y. (bržčas P. Tru de Pollev) v «*Neue Zeit*», «*je Spacal, ki si je pridobil že mednarodno priznanje. Njegov primitivizem, katerim z nebrzdanim naporom uspava pri vzpostavitvi izgubljene enotnosti sveta, ne izvira iz revščine, temveč iz polnosti.*

Ta umerjeni surealist brez geometričnega igračkanja poglobi in povzdigne objekt svojega upodabljanja s tem, da ga reducira na njegovo bistvo Njegova olja in grafike so do potankosti premišljene in komponirane ter so veljavni končni produkti nedvomno dolgega in trudapolnega stvarjalnega procesa».

Dobršen stolpec o razstavi najdemo tudi v glasilu avstrijske ljudske stranke (OVP). H. Strutz, ki je napisal oceno, vzporeja nekatere izmed razstavljalcev z znanimi koroškimi mojstri čopiča, postavimo *Lukežiča, čigar barvna tehnika in način kompozicije spominja kritika na sorodne umetnine prof. Arnolda Klemenčiča*, medtem ko postavlja *Spacala v sosedstvo Wernerja Berga.*

Laskava presoja in spontano priznanje tujine umetniški ustvarjalni moči naših rojakov nas ne pušča ravnodušne. Ponosni smo nanje, ne le, ker so zrasli iz naše srede in ker s svojo visoko kvalitetno umetnostjo pričajo v svetu o zavidljivi kulturni ravni slovenskega naroda, marveč zlasti zaradi ugotovitev, mimo katerih ne morejo niti objektivni nasprotniki: «Čuditi se je treba», je zapisalo glasilo socialistične stranke (SPO) «Neue Zeit», «da razpolaga manjšina razmeroma majhnega mesta Trsta kar s šestmi tako izrazitimi talenti brez vsakih provincialnih potez».

In še pred tem beremo v istem listu: «Razstavo slovenskih umetnikov in Trsta lahko ocenimo kot dogodek prve vrste. Vsled skrbne izbire in razporeditve tvori celoto, ki dokazuje, da se moderno slikarstvo ne razblinja v zmedeno nesmotrnost ali individualistično igračkanje, temveč da se bori za smisel življenja in za njegov izraz v prispobodah».

«KUENSTLERHAUS», KJER RAZSTAVLJAJO NASI UMETNIKI.

O NEKATERIH POSLEDICAH neenakopravnosti med socialističnimi državami

Očitno je, da vodstva Sovjetski zvezi podrejenih držav nočejo razvijati takšne organizacije - množične, monolitne in s takšno revolucionarno vsebino in ustvarjalno silo, kakršna je Ljudska fronta Jugoslavije

V Bolgariji se je začela pred resolucijo Informbiroja Domovinska fronta razvijati ob izkušnjah jugoslovanske Ljudske fronte. Toda že 15 dni po objavi te zloglasne resolucije je Cervenkov na plenemu CK Bolgarske delavske partije izjavil, da je bilo napačno pripisovati Domovinski fronti tako velik pomen, in je rekel, da se morajo aktivisti-komunisti vzeti iz Fronte na delo v Partijo, tam pa naj bi ostali samo šibkejši komunisti. To je Domovinsko fronto omrtvičilo in paraliziralo, hkrati pa so začele oživljati buržoazne stranke. Hude posledice takšnega stališča so primorale Červenkova, da je leto dni pozneje (10. junija 1949) na plenumu CK Bolgarske delavske partije znova sprožil vprašanje Domovinske fronte. Toda glejte, kaj pravi zdaj: «Mi ne le obsojamo sleherno podcenjevanje Domovinske fronte, ki je živo utelešenje številčne zveze delovnega ljudstva v naši državi, marveč moramo storiti v tem oziru tudi organizacijske ukrepe proti tistim našim članom Partije in delavcem, ki ne uresničujejo z dejanji te naše partijske linije glede na Domovinsko fronto. Pri nekaterih naših tovariših vidimo nekakšen čuden strah, da Domovinska fronta ne bi slučajno zastrla, oslabila vodilne vloge Komunistične partije. To je smešna, neutemeljena in nesmiselna bojazen».

Ta govor Červenkova kaže vso njegovo hinavščino in klavrnost, ker so on in njegova druščina na vse grlo obrekovali KPJ, češ da se je baje razblinila v Ljudski fronti, da je oslabljena njena vodilna vloga in da prevzema vodilno vlogo Ljudska fronta itd. In glejte, potem priporoča prav tisto, kar je pri nas napadal, in prav tisto, proti čemer je v vprašanju Domovinske fronte nastopil pred letom dni. Zdi pa se, da se je potem znova pokazalo, da je Domovinska fronta «neprikladna» organizacija za politiko, ki jo uveljavljajo iz Moskve, in leta 1950 Domovinsko frono znova zapostavljajo z očitno težnjo, da bi prenesli njeno vlogo na Drušvo «Bolgarija-ZSSR, kakor se je zgodilo v Romuniji.

Očitno je, da vodstva ZSSR podrejenih držav nočejo razvijati takšne organizacije — množične ,monolitne, s takšno revolucionarno vsebino in ustvarjalno silo, kakršna je naša Ljudska fronta.

Tovariš Kardelj je o vprašanju Ljudske fronte v že citiranem referatu rekel: «V ljudski demokraciji so sicer tudi velike nove stvari, toda to so zares nove stvari, ne pa ostanek oblik stare buržoazne oblasti. To, kar je novega, je na liniji nadaljnjega razširjanja socialističnega demokratizma in nadaljnjega razvijanja tistih načel, ki nam jih je dala Pariška komuna in sovjetska oblast. Takšna novost je nedvomno in v prvi vrsti tip Ljudske fronte, kakršna se je razvila pri nas, in ki je izredno prikladno sredstvo za čedalje bolj množično pritegovanje ljudstva k sodelovanju pri oblasti». («Komunist» št. 4/49, slov. izdaja, str. 28 in 29).

Zdi pa se, da Cervenkovu in drugim informbirojevskim voditeljem ni po volji, da se Ljudska fronta ukvarja s krepitvijo socialistične demokracije in pritegovanjem ljudstva k oblasti. Človek dobi utis, da jih stvarnost sili uporabljati Ljudsko fronto, toda hoteli bi, da bi se to zgodilo samo, kadar je potrebno, in toliko, da se ne razvije v organizacijo, ki bi ogrožala centralistično in hegemonistično politiko. V tem Cervenkov res spominja na tisto «Diši mi jare, pa mi ne gredo izpod palca pare». Toda če vzamemo Ljudski fronti vsebino, če Ljudska fronta ni sredstvo za boj proti birokratskemu centralizmu, proti sleherni hegemoniji, če preko nje ne pritegujemo ljudstva k sodelovanju pri oblasti, če Ljudska fronta ne pomaga razvijati socialistično demokracijo, tedaj izgubi svoj smisel. Vse kaže, da v državah ljudske demokracije to tudi delajo. Ljudski fronti so vzeli tisto, kar ji daje silo, in kot takšna se je spremenila v začasno volivno kombinacijo, razen tega pa je bolj ali manj samo organizacija na papirju. Ljudska fronta tipa jugoslovanske Ljudske fronte ni primerna za hegemonistične cilje in zato forsirajo namesto nje «internacionalistična» društva «Romunija-ZSSR», «Bolgarija-ZSSR» itd., ker bodo ta društva vsekakor laže uporabili za hegemonistično politiko sovjetskega vodstva.

Ze to, kar smo povedali, dovolj očitno kaže, da postavljajo in rešujejo v vzhodno-evropskih državah vsa važnejša vprašanja (razvoj gospodarstva, vprašanje oblasti, ljudske fronte itd.(tako, da se vse to prilagodi, usmeri in razvija tako in toliko, da ne ogroža že zagotovljene hegemonije in izkoriščanja, ki jo vsiljujejo vladajoči krogi Sovjetske zveze tem državam. Očitno je tudi to, da tudi neenakopravnost upostavljajo in vzdržujejo preko komunističnih (delavskih) partij, ki so v teh državah na krmilu, ali bolje rečeno, preko vodstev partij teh držav. Samo po sebi je razumljivo, da se morajo tudi same partije prilagojevati in usmerjati v takšnih ciljih in zato v njihovem delu kar mrgoli nemarksističnih pojavov. Mi se tu ne spuščamo v analizo dela teh partij in ga tudi nočemo ocenjavati. Navedli bomo samo nekaj momentov, ki kažejo, kako negativno vpliva na razvoj partij, če morajo biti izvrševalec tuje hegemonije, da morajo zagovarjati neenakopravnost na škodo svojega lastnega ljudstva.

Znano je, da so ustanovljali v državah ljudske demokracije komunistične (delavske) partije po vojni kratko in malo z vpisovanjem, malone brez slehernega kriterija glede sprejemanja v članstvo. V Romuniji je na primer CK partije leta 1946 s tiskanim razglasom pozval intelektualce, naj se vpišejo v Komunistično partijo. Prav tako je znano, da so se vpisali v Bolgariji v Partijo celo nekateri industrijci, lastniki tovarn. Podobno je bilo tudi v drugih državah ljudske demokracije. Sam Farkasz, eden izmed prvakov obrekovalcev naše Partije, je slučajno pripoznal, kako so na Madžarskem ustanavljali Partijo. Glejte, kaj je rekel o tem v referatu, ki ga je imel pred partijskim aktivom 18. septembra 1949. «Katere člane naj po sklepu Politbiroja izključimo iz Partije? Naravno, brez obotavljanja je treba odstraniti iz naših vrst veleposestnike, industrijce, bančnike, ki so izigrali našo budnost in se vtihotapili v naše vrste. Isto velja tudi za veletrgovce, špekulante ter tiste obrtnike, mlinarje, gostilničarje, ki izžemajo delovnega kmeta.... voditelje, organizatorje in propagandiste raznih fašističnih in reakcionarnih organizacij, reakcionarne vojaške in politične oficirje».

Po resoluciji Informbiroja so se začele v partijah teh držav «čistke». Ni pa težko razumeti, da neenakopravnost, ki jo vsiljuje sovjetsko vodstvo, ter sama resolucija in gonja proti socialistični Jugoslaviji onemogočajo, da bi pri «čistki» takšnih partij postavili leninistični kriterij.

(Nadaljevanje sledi)

Klavdij Černigoj

razstavlja v galeriji «Scorpione»

MLADI SLIKAR KLAVDIJ URSIC - CERNIGOJ RAZSTAVLJA TE DNI V GALERIJI «SCORPIONE» NA SLIKI: «PIJANEC»

Politično poročilo na zasedanju Okrožnega sveta SIAU 12. t.m. v Kopru

Nove ceste, šole, kanalizacije, vodovodi in drugo, zgovorno pričajo o naporih ljudske oblasti

Ne gre seveda samo zato, da se naši ljudje zavedajo svojega lepšega jutrišnjega dne. Saj vsak dan vidijo in občutijo, kako uspehi lastnega dela koristijo onim, ki delajo Danes sveti električna luč v več desetinah vasi, ki je niso nikdar imele, danes se ljudje shajajo, odpočijejo, kulturno izživljajo v prenekaterem zadružnem in kulturnem domu, ki so ga sami zgradili in so nanj upravičeno ponosni vsi vaščani. Nove ceste olajšajo napore naših ljudi, nove šole, kanalizacije, vodovodi, cementne cisterne, da ne govorimo o večjih objektih splošnega značaja, so dela, ki zgovorno pričajo kakšni so napori ljudske oblasti in za koga se gradi in dela.

Sistem zadrug — odkupna in oskrbovalna mreža, ki olajšuje delo naših kmetov, so rezultati pravilne politike ljudske oblasti in naporov naših delovnih ljudi. Številne produkcijske zadruge okrog katerih se zbira vedno večje število naprednih kmetov kažejo kakšni naj bodo produkcijski odnosi na vasi in kakšne so želje naših delovnih kmetov. To so zarodki socialističnih odnosov na vasi. Pionirjem, ki utvarjajo te nove socialistične produkcijske odnose na vasi danes ni lahko. Pomanjkanje mehanskih sredstev in strojev za obdelavo otežuje obdelovanje zemlje, vpliva na stroške in na donos. Toda zavedajo se, da če danes še nimamo zadostnega števila takih strojev, jih bomo prav gotovo imeli vsako leto več, kajti v socialistični Jugoslaviji, od katere pomoči je odvisen naš razvoj in dvig našega gospodarstva, se gradi težka industrija, ki sicer danes terja od vseh jugoslovanskih narodov mnogo naporov in marsikatero odpoved, ki pa bo kmalu dajala potrebne stroje tudi našemu kmetijstvu.

Našteli smo nekaj karakterističnih primerov, ki dajejo vsekakor pozitivno sliko o gospodarskem razvoju in politični zavesti delovnih ljudi Istrskega okrožja v borbi za izgradnjo svoje lepše bodočnosti. Nepravilno bi bilo, ako bi naštevali samo pozitivne strani našega dela in razvoja. Oglejmo si tudi naše pomanjkljivosti in napake, ki zavirajo hitrejši razvoj, ljudsko iniciativo in ki povzročajo škodo. Seveda bi bilo tudi nepravilno če bi smatrali, da so vse pozitivne strani nastale same od sebe, brez nekega usmerjevalca, vodstva, zavestnega faktorja. In ta zavestni faktor je KP. Pod vodstvom KP mora tudi SIAU, če noče grešiti, ob vsaki analizi kritično gledati na stvar, obdelati od vseh strani, če noče uspavati sebe in množice ter počivati na doseženih uspehih.

Pri vodečem, zlasti nižjem kadru, je še mnogo sektaškega, ozkega odnosa do delovnih ljudi, neka nevera v sile ljudskih množic, nek neupravičen strah pri reševanju vseh, pravim vseh, problemov skupno z vsem prizadetim prebivalstvom. Tu tiči razlog zakaj se marsikje ne sestajajo niti redno niti izredno in ne sklicujejo zbori volivcev, frontni odbori na vasi, delavski sveti, mestni sveti, sindikalne podružnice; zakaj se na teh masovnih sestankih, ki so edini kompetentni za reševanje vseh problemov, ki se jih tičejo, ne rešujejo ta vprašanja. Zaradi takega odnosa se vprašanja rešujejo z dopisi, v pisarni, birokratično, ki je nasprotje ljudske deomkracije in njena nevarnost. Zavedati se je treba, da imajo delovni ljudje pravico, da vedo vse, kaj se dogaja in pravico in dolžnost, da soodločajo pri reševanju vseh problemov na vasi, v tovarni itd. Koliko manj nepravilnosti, godrnjanja in napak bi bilo, če bi naši osnovni kadri tako ravnali pri svojem delu. Poklicne godrnjače in sovražnike ljudske oblasti bi ljudje sami izločili iz svoje srede. Po vaseh, kjer vodstvo tako ravna in dela, so uspehi tudi taki, medtem ko je še mnogo premalo takega načina reševanja stvari v obalnih mestih. Tu je pomanjkanje vere v sile ljudskih množic mnogo bolj ukoreninjeno, četudi ne obstajajo objektivni razlogi za to. Naravno, če bomo birokratsko reševali posamezna vprašanja, bo sovražnik rovaril med poštenimi delovnimi ljudmi in nemoteno predel svojo mrežo. Uspeval bo toliko bolj, kolikor manj bo našega politično-vzgojnega dela, objasnjevanja in aktivizacije. Potrebno je, da spremenimo obliko in način svojega dela v teh krajih. Preizkusni kamen je delo, je aktivnost. Tu mora priti do izraza iskrenost v odnosih do ljudske oblasti, do izgradnje socializma. Zato je osnovno vprašanje v obalnih mestih politična aktivizacija, ki se mora preizkusiti na delu. Italijanska unija ima pri tem važno nalogo. Prvi sadovi njenega dela se že vidijo. Kakšen je odnos do naše stvarnosti nam služi primer italijanske brigade na delu v Novem Beogradu, ki se odlikuje po svoji požrtvovalnosti. Izločiti skupino subvencioniranih elementov, ki merijo svoj patriotizem po številu prejetih tisočakov, ki jih prejemajo od tržaške akcije, politično dvigniti in zaktivizirati vse ostalo delovno ljudstvo mest, to je poglavitna naloga v naših obalnih mestih. In ta naloga ni težka. Taka ozkost in sektaštvo se opaža tudi drugod v razširjanju SIAU zlasti med italijanskim elementom, v našem gospodarstvu in zadružništvu. V vseh teh vprašanjih je potrebno, da se izvede temeljita analiza, da se stvari pregledajo in uredijo.

Govorili smo že in tudi storili dober korak naprej na liniji decentralizacije in demokratizacije ljudske oblasti. Toda še mnogo je neurejenih vprašanj v našem administrativnem aparatu. Še sedijo v njem birokrati, ki nimajo pravilnega odnosa do naših ljudi, do zadovoljitev njihovih potreb, ki često zaman moledujejo za potrebne stvari, ki so na razpolago in ki jih ljudje ne dobijo samo zaradi tega, ker je vse skupaj zamotano v neke mreže birokracije namesto, da bi bile dostopne vsem ljudem. Če neki predmeti in potrebščine neživljenjske važnosti primanjkujejo ,odnosno jih ni in jih ni, ker jih še nimamo, to ljudje razumejo. Toda ne morejo razumeti, in imajo prav, zakaj ne dobijo n. pr. nekaj gradbenega materiala, da si popravijo hišo ali sezidajo novo. Glede tega bo potrebna temeljita sprememba, da se omogoči in razvija široka iniciativa tudi na področju naše gradbene dejavnosti. Dosedanja centralizacija zavira razvoj. Sploh je naša trgovinska mreža in sam sistem trgovine mnogo prekompliciran. Tudi naše obrtništvo je treba urediti da bo predvsem služilo zadovoljitvi potreb širokih ljudskih množic. Organizacij obrtnikov [illegible] smo posvečali dovolj pažnje in ti poskrbeli, da bi se z njo rejalo vprašanje oskrbe obrtnikov s potrebnim materialom. Obrtništvo je pri nas dobro razvito in bi lahko služilo ne samo za zadovoljitev notranjih potreb, ampak postalo bi lahko važen vir za ustvarjanje potrebnih deviznih sredstev.

Zaradi nezadostne skrbi za pravočasno dobavljanje reprodukcijskih sredstev trpi tudi naša kmetijska produkcija. S tem nastaja, ne samo gospodarska, ampak tudi politična škoda. Ne sme se dogajati, da bi se zaradi malomarnega odnosa naših organov zmanjšala donosnost setvenih površin. Boriti se je treba, da se odgovarjajoča reprodukcijska sredstva pravočasno preskrbijo, da bo efekt požrtvovalnega dela kmetov v celoti zadovoljiv.

(Nadaljevanje sledi)

ŠPORTNI DNEVNIK

V nedeljo v Kopru izbirne lahkoatletske tekme za sestavo reprezentance Tržaškega ozemlja

Jutri v nedeljo bodo v Kopru zanimive lahkoatletske tekme za sestavo naše reprezentance, ki se bo v kratkem prijateljsko srečala z ekipo ljubljanskega «Železničarja».

Tekme bodo vsekakor zanimive in ostre, saj bo vsak dal vse iz sebe, da bo le prišel v reprezentanco. Prijavljenih je že mnogo atletov in atletinj in lahko pričakujemo nekaj dobrih rezultatov.

Tekme bodo na stadionu v Kopru in se bodo začele ob 8, medtem ko se morajo atleti iz Trsta in okolice zbrati ob 7.30 pred ribarnico, odkoder bo odhod s parnikom v Koper.

Bivši svetovni prvak diletantov Guido Messina na II. kolesarski dirki okoli Tržaškega ozemlja

Na drugi krožni dirki okoli Tržaškega ozemlja, ki bo jutri v nedeljo, bo sodelovalo veliko število tujih kolesarjev. Tako bodo sodelovali poleg naših kolesarjev tudi kolesarji Jugoslavije, Italije, Francije in Avstrije.

Te dni se je prijavil tudi bivši svetovni prvak diletantov Italijan Guido Messina.

Omenjeni Messina je prosil Italijansko kolesarsko zvezo dovoljenje za nastop. Ker je naša Kolesarska zveza priznana s strani Mednarodne kolesarske zveze, je zelo verjetno, da bo Messina dobil dovoljenje. Z njegovo prisotnostjo bo postala dirka še zanimivejša.

Poročajo iz Istre, da so razna mesta in vasi pripravile lepe nagrade za tekmovalce. Med temi spadajo Buje, Novi grad, Portorož, Izola, Piran in Koper.

Danes popoldne pa bo na sedežu Tržaškega Velo Cluba v Ul. Machiavelli 13-II. od 16. do 19. ure pregled koles, jutri zjutraj pa bo start.

Nedeljske tekme za nogometno prvenstvo italijanske lige A

Atalanta - Napoli; Fiorentina - Torino; Inter - Como; Juventus - Triestina; Lucchese - Pro Patria; Novara - Bologna; Padova - Lazio; Roma - Palermo; Sampdoria - Milan; Udinese - Genoa.

Danes začetek mednarodnega lahkoatletskega dvoboja ITALIJA-JUGOSLAVIJA

Danes se bo v Milanu začel toliko pričakovani lahkoatletski dvoboj med reprezentancama Italije in Jugoslavije. Nekateri jugoslovanski atleti so že v Milanu in so tudi izvedli kratek trening. Vsi so v dobri formi in z zaupanjem pričakujejo začetek današnjega tekmovanja. So pa še nekoliko trudni zaradi dolge vožnje iz Svedske, vendar bodo danes popolnoma pripravljeni za hudi dvoboj. Ostali atleti, ki se niso udeležili turneje po Švedskem, pa so ponoči prispeli v Milan.

V Milanu so 14. t. m. ob priliki obdaritve atletov «Pirellija» organizirali majhno ekshibicijsko prireditev v metih, kjer je sodeloval poleg italijanskih atletov tudi Zerjal. V disku je zmagal Tosi z metom 53.57, 2. Consolini 53,25, 3. Zerjal 46,49, 4. Tavernari 42 m.

JUGOSLOVANSKI LAHKOATLETI NA OPCINAH NA POTI V MILAN.

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I. Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. - TRST